

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2018-2021

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Marie Šapošniková

Současný vývoj ve Venezuele

Praha 2021

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Vít Rouč Ph.D

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR PART TIME STUDIES

2018-2021

BACHELOR THESIS THESIS

Marie Šapošniková

Current developments in Venezuela

Prague 2021

The Bachelor Thesis Work Supervisor: PhDr. Vít Rouč Ph.D

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Marie Šapošniková

Poděkování

Děkuji tímto vedoucímu práce PhDr. Vítu Roučovi Ph.D za jeho veškerý čas, rady, podněty a hlavně trpělivost.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá vývojem státu Venezuela od poloviny 90. let až po současnost. Popisuje vývoj ekonomický, vnitropolitický a postavení země v mezinárodních vztazích. Uvádí přehled vývoje důležitých momentů při formování státu za posledních 70. let. Cílem práce je popsat stručný vývoj země hlavně za éry Hugo Cháveze a Nicolase Madura. Popisuje, jaká politická rozhodnutí měla dopad na současnou krizi a jaký je současný stav.

Klíčová slova

Bezpečnost, Hugo Chávez, krize, Nicolas Maduro, revoluce, ropa, socialismus, Venezuela.

Annotation

The bachelor thesis deals with the development of the state of Venezuela from the mid-90s to the present. Describes economic, domestic political developments and the country's position in international relations. It provides an overview of the development of important moments in the formation of the state in the last 70 years. The aim of this work is to describe the brief development of the country, especially during the era of Hugo Chávez and Nicolas Maduro. It describes what political decisions have had an impact on the current crisis and what the current situation is.

Keywords

Hugo Chavez, Nicolas Maduro, oil, revolution, security, socialism, Venezuela

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VÝVOJ VENEZUELY	11
1.1 Venezuela ve 2. polovině 20. století	11
1.2 Politické a hospodářské změny v 90. letech 20. století	15
1.3 Nástup Hugo Cháveze	17
2 VENEZUELA V 21. STOLETÍ	21
2.1 Socialismus 21. století	21
2.2 Implementace Chávezových vizí do politiky Venezuely	23
2.3 Korupce a organizovaný zločin	32
2.4 Vláda prezidenta Nicolase Madura	35
2.5 Bezpečnost a migrace	39
2.6 Korupce a organizovaný zločin	42
3 POSTAVENÍ VENEZUELY V MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH	44
3.1 Zahraniční politika Hugo Cháveze	44
3.2 Venezuela a Kuba	50
3.3 Zahraniční politika prezidenta Nicolase Madura	51
3.4 Účast v mezinárodních organizacích	53
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	59
SEZNAM ZKRATEK	64
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	65
SEZNAM PŘÍLOH	66

ÚVOD

Vystihující slova, kterými bychom mohli popsat dnešní stát Venezuela je mnoho. Nejznámějším faktem ve světě je, že země bohatá na ropu, se dnes utápí v krizi, a není zcela jasné, kdy se situace zlepší, nepomáhá tomu ani současná pandemie, která zasáhla celý svět. Jak je možné, že země s tak obrovským potenciálem dnes bojuje s hyperinflací, která dosahuje nevídaných rozměrů, chudobou, migrací svých občanů, bezpečností, sociálním kolapsem a hlavně nestabilní vnitrostátní a zahraniční politikou. Nejčastěji se uvádí, že krize, ve které se dodnes Venezuela nachází, začíná během Chávezovy vlády. Pokud chceme znát odpovědi, je nezbytné se vrátit zpět v čase, a sledovat vývoj této bohaté země ještě před zrodem těchto problémů.

Práce je rozdělena do 3 základních kapitol, které popisují cestu Venezuely od demokracie až po socialistickou vládu. Autorka této práce popisuje v první kapitole stručný vývoj země ještě před nástupem Cháveze. Jaké bylo postavení země na mezinárodním poli, její zahraniční i vnitřní politika. Jakým pohledem se svět díval na Venezuelu, která své doby byla demokratická a jaké měla cíle. Jak se formovala ropná politika, která dnes naprosto ovládá venezuelskou ekonomiku.

Druhá kapitola se zabývá vnitropolitickým vývojem země od politického režimu, přes sociální rozvoj po bezpečnost a ropu, kapitola je rozdělena na dobu vlády během Hugo Cháveze a poté Nicolase Madura. Jak vlastně začala krize a jaké byly první příznaky, že něco není v pořádku. Nejzásadnějším důvodem této krize je hlavně politicko-ekonomický vývoj a to možno říci od nástupu Huga Cháveze, jedné z nejvýznamnějších osobností Venezuely. Předsevzal si skutečně ambiciózní plány, které měly úspěch hlavně u nižší třídy, která ho podporovala a díky níž byl u moci. Začal přejmenováním země na Bolívarovskou republiku Venezuela a to s odkazem na Simóna Bolívara, který byl jedním z představitelů boje za nezávislost Venezuely. Jedním z jeho činů bylo vytvoření misí, které byly součástí takzvané Bolívarovské revoluce, které měly za cíl zvýšit kvalitu života. Tyto mise byly hlavně sociálního charakteru, kde se zaměřilo na zdravotnictví, vzdělání, potraviny či zajištění obydlí. Kapitola obsahuje grafy, kde je znázorněn stav před začátkem těchto misí a postupný vývoj během vlády Cháveze. Bude rozebrána i tematika korupce, která zásadně ovlivňuje sílu moci Chávezovy vlády, či organizovaný

zločin, zejména obchod s drogami. Dalším krokem, kterým se zapsal do povědomí světa, bylo prosazování zahraniční politiky skrze ropu, kterou zprvu kritizoval jako prostředek ekonomické závislosti, avšak poté ji sám prosazoval, to také byl i důvod, proč se dnes tento stát hroutí. Ačkoliv jeho vize byly optimistické a revoluční, nebyly naplněny tak, jak si představoval i když dosáhly určitých úspěchů. Tato kapitola popisuje jedny z nejhlavnějších vizí a způsoby, jakým byly Chávezem naplňovány. Úspěchy i neúspěchy v době jeho vlády a důsledky jeho jednání. Autorka také popisuje další vývoj země po nástupu Nicolase Madura. Maduro, jakožto nástupce Cháveze převzal zemi, která už byla v krizi, nejvíce tak pocítil důsledky špatných rozhodnutí, kterých se Chávez dopustil. Stejně jako jeho předchůdce, i on měl vize, které chtěl naplnit, ať už pokračováním v misích, či upevňováním mezinárodního postavení jakožto producenta ropy, avšak plány mu překazilo prudké snížení ceny ropy.

Tímto se dostáváme ke třetí kapitole, kde autorka popisuje postavení Venezuely v mezinárodních vztazích, kapitola je opět rozdělena do vlády během Cháveze a Madura. Zaměří se na stránku politickou a hlavně zahraničně-politickou. Jak se vyvíjelo postavení Venezuely v historii a jaké bylo postavení země nejen mezi státy, ale i mezinárodních organizacích. Jak se již ve druhé kapitole píše o cílech Chávezovy politiky, je zde zmíněna i jeho ropná politika a vztahy s jeho spojenci a popsáno, jak se skrze ni měnila zahraniční politika. Jak se zvýšila aktivita OPECU a jaké byly nastaveny pravidla pro produkci ropy. Budou probrány i ekonomické sankce, které byly uvaleny nejen ze strany jiného státu například USA, které má své ekonomické zájmy v zahraničí ale i nadnárodních organizacích. Cílem bakalářské práce je zanalyzovat současnou situaci ve Venezuele s ohledem na její minulost a postupný vývoj do současné podoby. Zanalyzování ekonomiky, sociální oblasti, zdravotnictví a bezpečnosti země.

Práce se opírá jak o oficiální dokumenty Venezuelské vlády jako jsou pravidelné měsíční či roční reporty ekonomiky, sociálních věcí, zdravotnictví, či nadnárodních organizací, které sledují situaci zvenku nebo přímo pomáhají v určitých oblastech, jako je například humanitární pomoc při nedostatku léčiv či potravin. Práce je také opřena o statistiky, které ukazují, jak se v čase měnila ekonomika Venezuely a jaké události měly vliv na její stav. Zahraniční politika země a postavení na poli mezinárodních vztahů bude probrána hlavně ve smyslu posledních 15 let. Práce čerpá převážně z internetových zdrojů

a to z důvodu malého počtu odborných publikací zabývajících se převážně Venezuelou. Zásadní informace o historických událostech hlavně od 20. století čerpá autorka z knižní publikace Josefa Opatrného, *Amerika v proměnách staletí*. Další vývoj z pohledu mezinárodních vztahů popisuje Grace Livingstoneová v publikaci *Zadní dvorek Ameriky*, kterou autorka též použila, jako základ pro psaní této práce. Autorka se zaměřila i na cizojazyčné zdroje, které obsahují komplexnější pohled na téma vývoje státu Venezuela. Výhodou i nevýhodou zahraničních zdrojů je odlišný pohled autorů, kteří pochází z jiných zemí než Venezuely ať už je to USA, která kritizuje režim v ní nastolený, či Rusko, které plně podporuje režim nebo mezinárodních organizací, kterých je Venezuela součástí. Proto autorka věnovala pozornost pečlivému výběru zdrojů, aby zamezila neobjektivnosti práce.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝVOJ VENEZUELY

1.1 VENEZUELA VE 2. POLOVINĚ 20. STOLETÍ

Než se dostaneme k části, kde se budeme zabývat Venezuelou za éry Hugo Cháveze, podíváme se na dny, které této éře předcházely. Jak se vyvíjela země, která měla své doby jméno nejen v obchodech s ropou, ale také v turismu a vyznačovala se jakýmsi pohádkovým životem. Když se vrátíme o pár desítek let zpět, můžeme vidět Venezuelu jako prosperující zemi s velkým potenciálem.

Venezuela procházela v padesátých letech obdobím ekonomického rozvoje a to hlavně díky zásobám ropy¹, ale také díky politickému vedení v té době. Mezi nejvýraznější osoby té doby patřil někdejší prezident Juan Vicente Gómez². V době vlády Gómeze a počátkem těžby ropy zvládla Venezuela splatit své zahraniční dluhy z minulosti. Svůj podíl na ekonomickém růstu Venezuely má z velké části i USA, která investovala mezi lety 1920 – 1930 značné finanční prostředky do rozvoje ropného průmyslu.³ Díky masivnímu přílivu finančních prostředků se tak mohla Venezuela pyšnit třetím místem největšího producenta ropy na světě.⁴ Vztah USA a Venezuely tak byl v době největšího ekonomického rozmachu hlavně bilaterální⁵, což se však změnilo po druhé světové válce v multilaterální vztah⁶. Venezuela má velikou geografickou výhodu, a to snadný přístup k pobřeží spojených států a okolních zemí nebo také k evropskému kontinentu.

---

¹ Roku 1914 byla objevena ropa na dně jezera Maracaibo, její těžba začala roku 1916.

² Juan Vicente Gómez, politik a vojenský generál vládl, znám jako diktátor, podporoval zahraniční investice proudící do Venezuely, s přestávkami jako prezident od roku 1908 – 1935.

³ Juan Vicente Gómez: Venezuelan dictator. Britannica [online]. 2020 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Juan-Vicente-Gomez>

⁴ OPATRŇY, Josef. Amerika v proměnách staletí. 1. Praha: Libri, 1998. s. 676 ISBN 80-85983-42-7.

⁵ Bilaterální dohoda – nejčastěji mezinárodní dohoda, která řeší obchodní, politické či jiné vztahy mezi smluvními stranami.

⁶ Vlivem přílivu zahraničních investic a nových dohod, smluv

Po Gomézově smrti nastupuje na úřad bývalý armádní ministr generál Eleázar López Contreras⁷. Ten vedl zemi k novému životu, přičemž se vyvaroval násilných opatření. V zemi byly zahájeny práce na implementaci vzdělávání, programů zdravotní péče a zlepšení organizace veřejných prací. Na rozdíl od svých předchůdců Contreras odmítl kandidovat na druhé funkční období a v roce 1941 jej ve funkci vystřídal generál Isaias Medina Angarita. Pod vedením Angarita se uzavřely lukrativnější smlouvy se zahraničními ropnými společnostmi. Na politické scéně rostl význam nacionalistické strany Demokratická akce. Program Mediny Angarity však v mnoha ohledech neuspokojil mladé reformátory liberální strany Demokratická akce, založené v roce 1941.

18. října 1945 došlo v zemi k revoluci, která byla poznamenána ozbrojenými střety v Caracasu. Byla vytvořena nová vláda v čele s mladým vůdcem Demokratické akce Romulem Betancourtem.⁸ Do vlády, kterou sestavil, byl vůbec poprvé v této oblasti jmenován odborník, který zaměřil své úsilí na zavedení efektivních metod využívání půdy. Právě v této oblasti čelila vláda potížím. Ropné společnosti vyplácely pracovníkům vysoké mzdy, což nutilo zemědělce opouštět jejich farmy. Díky nutnosti dovážet potraviny byly životní náklady ve Venezuele jedny z nejvyšších na světě. V říjnu 1946 se konaly celostátní volby členů Ústavodárného shromáždění. V těchto i následujících volbách (v prosinci 1947) získali kandidáti Demokratické strany rozhodující vítězství. V roce 1947 byl zvolen prezidentem Romulo Gallegos, renomovaný spisovatel a věrný reformátor. Volební vítězství Demokratické strany, agresivní rétorika jejích vůdců a reformní programy zároveň způsobily rostoucí odcizení vlivných skupin, včetně některých duchovních a armády. To mělo za následek vojenský puč, který svrhl prezidenta Gallegose v listopadu 1948. K moci se dostala vojenská junta vedená bývalým ministrem obrany plukovníkem Carlosem Delgadem Chalbaudem. Byl zabit v roce 1950, ale předtím se mu podařilo postavit mimo zákon Demokratickou stranu i svobodný tisk. Jeho místo zaujal Herman Suarez Flameric, ale kontrolu nad vládou měl ve skutečnosti plukovník Marcos Perez Jimenez, který byl vyhlášen později za prezidenta. V roce 1953 ho Ústavodárné shromáždění schválilo na pětileté funkční období.

---

⁷ José Eleazar López Contreras – armádní generál a prezident Venezuely v letech 1935 – 1941.

⁸ Rómulo Ernesto Betancourt Bello – známý pro prosazování demokracie ve Venezuele a považován za zakladatele moderní demokratické Venezuely.

Diktátor potlačil jakýkoli pokus kritizovat jeho režim. Liberálové byli nuceni jít do ústraní nebo opustit zemi a tajná policie provedla hromadné zatýkání a mučení politických vězňů. Avšak až do konce roku 1957 se zdálo, že vláda Pereze Jimeneze je docela stabilní. Jak se blížil čas národních voleb, Perez Jimenez uvěznil všechny opoziční osobnosti, které znal, včetně vůdce Sociálně křesťanské strany Rafaela Calderu Rodríguez. V prosinci 1957 se konalo hlasování, jediným kandidátem byl Perez Jimenez. Do konce ledna 1958 vypukly v ulicích Caracasu nepokoje, které skončily dvěma dny teroru, kdy policie zabila asi 300 lidí. Moci se ujala skupina důstojníků pod vedením admirála Wolfganga Larrasabala, velitele námořnictva, a Perez Jimenez uprchl do Spojených států. Larrazabal postavil do čela země prozatímní vládu Junta, která zahrnovala vojáky i civilisty, kterou podporoval vůdce Fabricio Ojedo. Vedoucí představitelé opozičních stran Romulo Betancourt a Jovito Villalba, stejně jako Rafael Caldera, se vrátili z exilu. Prozatímní vládní junta vedená Larrazabalem vykonávala výkonnou moc v zemi až do prezidentských voleb v prosinci 1958. Tyto volby vyhrál bývalý prezident Romulo Betancourt, vůdce Demokratické akce před Calderou a Larrazabalem.

Nová administrativa obnovila důvěryhodnost země na mezinárodním poli, podkopána Jimenezovým režimem, byly zahájeny programy sociálního zabezpečení a veřejného vzdělávání a byla přijata opatření k přilákání zahraničních investic. V roce 1960 byl přijat zákon o pozemkové reformě, podle kterého 700 tisíc zemědělců dostalo své vlastní pozemky.

Po celých pět let u moci Betancourtu se pravicoví a levicoví extrémisté neustále pokoušeli svrhnout vládu s podporou ze zahraničí. V roce 1960 Organizace amerických států (OAS) hlasovala pro sankcionování Dominikánské republiky, které poté vládl diktátor Rafael Trujillo.

I přes nepokoje a terorismus se v prosinci 1963 konaly pravidelné volby. Dr. Raul Leoni, kandidát Demokratické strany a dlouholetý spolupracovník Betancourta, byl zvolen prezidentem. V roce 1968 vystřídal Leoniho kandidát Sociálně křesťanské strany Rafael Caldera Rodríguez, jehož vítězství ve volbách bylo předurčeno rozporem v řadách Demokratické strany. V roce 1974 se Demokratická strana vrátila k moci díky vítězství

Carlosem Andresem Perezem v prezidentských volbách. Perezova vláda provedla v letech 1975-1976 znárodnění železných rud a ropných společností.⁹

Díky výraznému nárůstu vládních příjmů, zejména kvůli růstu cen ropy na světových trzích a skutečnosti, že Demokratická strana ovládala obě komory Národního kongresu, mohl Perez zahájit řadu nových programů. V roce 1978 byl za prezidenta zvolen kandidát Sociálně křesťanské strany Luis Antonio Herrera Campins. Za jeho vlády se ekonomika země dostala do prodloužené recese, a to navzdory skutečnosti, že vládní příjmy z vývozu ropy se téměř zdvojnásobily. Zahraniční dluh Venezuely se ztrojnásobil na více než 34 miliard dolarů a životní náklady se téměř zdvojnásobily.

V roce 1983 vyhrál prezidentské volby s velkým náskokem kandidát Demokratické strany Jaime Lusinci. Tváří v tvář klesajícím světovým cenám ropy a potřebě platit velké částky úroků ze zahraničního dluhu a splácení dluhu zavedl Lusinci v zemi úsporná opatření. Nebyly však získány nové půjčky od zahraničních bank, a když se v roce 1986 obnovil ekonomický růst, potřeba financování podniků vytvořila inflaci, což vedlo ke zdvojnásobení cen během dvou let, detailní znázornění růstu inflace je v příloze 1.

Ve volbách v roce 1988 byl kandidát demokratické strany, bývalý prezident Carlos Andrés Perez, zvolen velkou většinou. Do této doby činil příjem na obyvatele v zemi méně než 77% úrovně z roku 1977 a hodnota venezuelské měny na mezinárodním trhu se za 5 let snížila téměř o 90%. Vzhledem k tomu, že devizové rezervy v zemi byly téměř vyčerpány, musel Perez ihned po nástupu do funkce zavést úsporná opatření. Nepopulární opatření, která přijal, způsobily v Caracasu nepokoje - podle oficiálních údajů zemřelo asi 300 lidí a podle neoficiálních více než tisíc. Zavedení úsporného režimu mělo požadovaný účinek, zahraniční věřitelé souhlasili, že poskytnou Venezuele nové půjčky, ale to neovlivnilo převládající negativní postoj obyvatel vůči vládě obecně a vůči Perezovi.

---

⁹ PDVSA – znárodnění 1. ledna 1976, všechny zahraniční společnosti, které do té doby byly ve Venezuele byly nahrazeny státními společnostmi.

1.2 POLITICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ ZMĚNY V 90. LETECH 20. STOLETÍ

Neúspěšná hospodářská politika vedla k obecné nespokojenosti, s projevy které vláda bojovala násilím. V této situaci vznikly různé politické proudy, pravé i levé. V letech 1990-1991 se protivládní protesty rozšířily a vyvrcholily generální stávkou 7. listopadu 1991. Inspirovaní vzestupem, se vlastenecké prvky mezi nižšími důstojníky shromáždily pod vedením podplukovníka Huga Cháveze a 4. února 1992 vedl Chávez první a neúspěšný pokus o převrat.

V obavě z druhého pokusu o převrat vytvořili vůdci stran Demokratické strany a COPEI v dubnu 1992 vládu národní jednoty, ale o tři měsíce později se představitelé COPEI z kabinetu stáhli. Druhý, rovněž neúspěšný pokus o převrat, byl učiněn 27. listopadu téhož roku. Od roku 1990 došlo k určitému hospodářskému oživení, částečně v důsledku hektické privatizace. V roce 1991 dosáhl hospodářský růst 10% a v roce 1992 9%.¹⁰

Do konce roku 1992 se však růst zpomalil a inflace zůstala na 30%. V březnu 1993 požádal venezuelský generální prokurátor nejvyšší soud, aby postavil prezidenta před soud kvůli obvinění ze zpronevěry 17 milionů dolarů z veřejných prostředků. Soud učinil kladné rozhodnutí a v květnu 1993 národní kongres rozhodl o zbavení Pereze povinností hlavy státu, které byly převedeny na prozatímního prezidenta. V prosinci 1993 se konaly další prezidentské volby, které vyhrál Rafael Caldera Rodriguez. Tento starší muž se nelíbil vedení své vlastní strany COPEI tím, že ve svých projevech a prohlášeních podporoval a povzbuzoval vojenskou politickou aktivitu. V červnu 1993 byl vyloučen ze strany, protože trval na tom, aby kandidoval na prezidenta a soutěžil s určeným kandidátem COPEI. V důsledku toho se ukázal jako nezávislý kandidát, který získal podporu od koalice Konvergence, která sdružovala malé strany levicového nebo

---

¹⁰ GDP growth. Data.worldbank [online]. 2020 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=VE>

populistického přesvědčování. Demokratická strana a COPEI, kteří byli nuceni se sjednotit v legislativní oblasti, si však ponechali většinu v Kongresu.

Když Caldera Rodriguez na začátku roku 1994 nastoupil do úřadu, stál před nevděčným úkolem splnit protichůdné požadavky, na jedné straně od jeho zbídačených a rozčarovaných voličů a na straně druhé, investory a věřitele, kteří by mohli zemi uvrhnout do ještě hlubší hospodářské krize, odložením plateb nebo výběrem investic z bank. Vzhledem k závažnosti situace udělil národní kongres (na kterém bylo dosaženo dohody mezi třemi hlavními stranami – Demokratické strany, COPEI a IAS) novému prezidentovi nouzové pravomoci provést daňové reformy a řadu dalších ekonomických opatření.

Krize se však nadále prohlubovala. Došlo k odlivu kapitálu, řada bank vyhlásila platební neschopnost. Kriminalita prudce vzrostla, v přeplněných věznicích došlo k vězeňským nepokojům. Exprezident Jaime Lusinci, obviněný z korupce v roce 1993, byl osvobozen, ale bývalý prezident Pérez byl uvržen do domácího vězení a v roce 1996 ho nejvyšší soud uznal vinným ze zneužití veřejných prostředků. V roce 1995 přijaly obě komory Kongresu legislativu umožňující zahraničním nadnárodním společnostem účastnit se ropného sektoru. Koalice podporující prezidenta selhala v komunálních a místních volbách. Hospodářská krize pokračovala a navzdory lidovým protestům v podobě masových demonstrací v roce 1996 Caldera Rodriguez rozhodl na doporučení restrukturalizovat ekonomiku a zajistil půjčky ve výši 1,4 miliardy USD.¹¹

Nové půjčky byly přijaty od Světové banky a Meziamerické rozvojové banky a soukromé investice prudce vzrostly. Všechny tyto přílivy kapitálu spolu s krátkodobým růstem cen ropy pomohly překonat hospodářský pokles následovaný oživením v roce 1997. Mezitím byl Hugo Chávez, který po neúspěšném pokusu o vojenský převrat strávil dva roky ve vězení, propuštěn a začal budovat svůj vlastní voličský sbor, který hledal podporu hlavně u chudých. Jeho příznivci se spojili v takzvaném „Hnutí páté republiky“. Chávezovu kandidaturu na prezidentské volby v prosinci 1998 podpořila kromě jeho strany i IAU a koalice malých levicových skupin. V parlamentních volbách v listopadu

---

¹¹ Biografía Rafael Antonio Caldera Rodríguez (1916-2009). *Rafaelcaldera* [online]. 2020 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.rafaelcaldera.com/biografia/>

1998 získala Vlastenecká pólová koalice, která podporovala Cháveze, v rámci jeho Hnutí páté republiky, Hnutí k socialismu, strany Vlasti pro všechny a dalších skupin, přibližně 34% hlasů a získala 76 ze 189 křesel v poslanecké sněmovně a 17 ze 48 křesel senátu. Demokratická strana zůstala největší z jednotlivých stran (55 křesel v poslanecké sněmovně a 19 v senátu). COPEI získala pouze 27 poslaneckých a 7 senátních křesel. Ve volbách do guvernérů států a metropolitní oblasti získal Vlastenecký pól a Demokratická strana každý po osmi postech, COPEI pět.¹²

Prezidentské volby, které následovaly v prosinci 1998, se ukázaly jako skutečné politické zemětřesení. Prokázaly pokles vlivu Demokratické strany a COPEI, které zemi dominovaly téměř 40 let. Jejich vláda vyústila v korupci, zvýšenou chudobu a prudké zhoršení základních veřejných služeb, včetně zdravotnictví a školství. Přes venezuelské ropné bohatství žilo více než 80% populace v chudobě, 40% dokonce pod úrovní životního minima.

1.3 NÁSTUP HUGO CHÁVEZE

Po všeobecné nespokojenosti zvítězil v prezidentských volbách Hugo Chávez (56,2% hlasů), který předčil své soupeře - bankéře a bývalého guvernéra Enrique Salase Roemera (39,9%) a „Miss Universe 1981“ Irene Saez (2,8%)¹³. Tradiční strany Demokratická a COPEI odmítly nominovat své vlastní kandidáty a vyjádřily podporu Salasovi. Po svém nástupu do funkce 2. února 1999 Hugo Chávez odmítl složit přísahu ústavě z roku 1961 a prohlásil ji za „mrtvou“. Oznámil svůj záměr dosáhnout přijetí nové ústavy, která má zajistit důkladnou reformu celého politického, právního a ekonomického systému boje proti chudobě a korupci. Chávez ohlásil začátek „mírové revoluce“ a hrozil rozpuštěním Kongresu a nejvyššího soudu, pokud se budou bránit plánovaným reformám.

---

¹² Elecciones parlamentarias de Venezuela de 1998 (Chile No Socialista). Althistory [online]. 2020 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: [https://althistory.fandom.com/es/wiki/Elecciones_parlamentarias_de_Venezuela_de_1998_\(Chile_No_Socialista\)](https://althistory.fandom.com/es/wiki/Elecciones_parlamentarias_de_Venezuela_de_1998_(Chile_No_Socialista))

¹³ Tamtéž viz.12

Současně se nové orgány snažily zvýšit vládní zásahy do ekonomické a sociální sféry. Chávez provedl „plán Bolívar 2000“, podle něhož bylo 70 tisíc vojáků a 80 tisíc úředníků vysláno na projekty rozvoje infrastruktury, zdravotnictví, zemědělství a výstavby silnic. Vláda zároveň pokračovala v dalším snižování vládních výdajů, a to i na sociální potřeby, omezila zvyšování mezd ve veřejném sektoru, takže výrazně zaostávala za růstem inflace, zavedla daň z bankovních operací a mnoho jiných opatření. Chávezův nástup k moci vedl k polarizaci politických sil. Mezi jeho autoritářským režimem a starými stranickými, právními, obchodními a odborovými elitami vypukl boj. Prezident okamžitě zahájil ofenzívu proti venezuelským zákonodárným a soudním orgánům. 17. února 1999 požadoval přijetí zákona, který mu uděluje mimořádné pravomoci. Koncem března byl Kongres nucen uznat právo prezidenta na legislativní opatření ke zlepšení rozpočtu na dobu 180 dnů a 15. dubna - po Chávezově hrozbě vyhlásit výjimečný stav - další mimořádné pravomoci v oblasti ekonomiky. V dubnu 1999 uspořádal Chávez referendum, během něhož 80% účastníků (hlasovalo pouze 47% voličů) vyslovilo souhlas se svoláním Ústavodárného shromáždění za účelem vypracování nové ústavy pro zemi.¹⁴ Volby do shromáždění se konaly v červenci, 120 ze 128 křesel (další tři křesla byla vyhrazena pro indiánské komunity) vyhráli prezidentovi příznivci a byl znovu potvrzen ve funkci. Nejvyšší soud se pokusil omezit pravomoci Ústavodárného shromáždění a rozhodl, že nemá právo rozpouštět demokraticky zvolené orgány. 12. srpna však jednání, ignorující názor soudů, oznámilo, že převzalo nouzové pravomoci k reformě státních orgánů, a 19. srpna zavedlo „výjimečný stav“ v oblasti spravedlnosti. Rovněž se rozhodla vyšetřit činnost všech soudních instancí v zemi, včetně Nejvyššího soudu, a očistit je od osob zapojených do korupce.¹⁵ Poté byl odpor Nejvyššího soudu zlomen a jeho předsedkyně Cecilia Sosa Gomez rezignovala. Úřady zahájily řízení proti 75 soudcům na různých úrovních pro obvinění ze zneužití funkce a korupce. Nyní byla Chávezova pozornost namířena na opoziční Národní Kongres. 25. srpna 1999 Ústavodárné shromáždění rozhodlo zbavit Kongres zákonodárných pravomocí. Její jednání byla zakázána a byla ustanovena komise pro vyšetřování činnosti poslanců a senátorů. Ostrost

---

¹⁴ Así consiguió Chávez "refundar" Venezuela. *Elmundo* [online]. 1999 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.elmundo.es/elmundo/1999/diciembre/16/internacional/chavez.html>

¹⁵ SOTO, Carlos García. The Long Journey of the 1999 Constitution. *Caracaschronicles* [online]. 2019 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.caracaschronicles.com/2019/12/15/the-long-journey-of-the-1999-constitution/>

konfliktu byla zmírněna zprostředkováním katolické církve. Podle dosaženého kompromisu byl Kongres schopen obnovit svá zasedání 1. října 1999, byl však v zásadě donucen přijmout svůj vlastní bezmocný postoj. Nejvyšší soud zamítl žalobu poslanců, kteří se snažili zrušit nouzové zákony přijaté Ústavodárným shromážděním. Nakonec shromáždění i Kongres schválili text nové ústavy Bolívarovské republiky Venezuela a 15. prosince byl schválen lidovým referendem.

Ustanovení obsažená v textu, která stanoví rozšíření státních zásahů do ekonomiky, způsobila nespokojenost mezi obchodními organizacemi. Poté, co v lednu 2000 vstoupila v platnost ústava, bylo Ústavodárné shromáždění rozpuštěno a až do nových voleb nahrazeno prozatímním parlamentním výborem. Další konflikt vznikl mezi Chávezovou vládou a tiskem. Úřady nařídily uzavření opozičního televizního časopisu, což vyvolalo násilné protesty novinářů obviňující režim z porušování svobody tisku. Venezuelské soukromé televizní kanály se otevřeně postavily proti prezidentovi. Prezidentské volby 30. července 2000 s velkým náskokem vyhrál Hugo Chavez, který získal více než 59% hlasů a své nové funkční období zahájil 19. srpna. Hlavním soupeřem Cháveza byl tentokrát jeho bývalý spolubojovník ve vojenském povstání v roce 1992 podplukovník Francisco Arias Cardenas, který nyní přešel k opozici proti Chávezovi. Arias Cardenas, který se kolem sebe spojil s oponenty dosavadního prezidenta, získal více než 37% hlasů. 3% získal další kandidát opozice Claudia Fermina. Vlastenecký pól také vyhrál parlamentní a guvernérské volby, získal 99 křesel v Národním shromáždění a 13 guvernérů. V oblasti zahraniční politiky se Chávez snažil rozšířit kontakty se zeměmi produkujícími ropu a navázat spolupráci s Kubou, zároveň však nechtěl zhoršit vztahy se Spojenými státy, hlavními spotřebiteli venezuelské ropy. V průběhu roku 2001 narůstala konfrontace mezi prezidentem Chávezem a jeho oponenty ze starých elit a následující rok se změnil v otevřenou konfrontaci. Chávez byl často kritizován za to, že se odcizuje od střední třídy. Zvýšila se nespokojenost některých z nejvyšších vojenských kruhů, z nichž některé veřejně vyzvaly Cháveza k rezignaci. V dubnu 2002 vláda nahradila celé vedení státní ropné společnosti Petroleos de Venezuela v reakci na opoziční vůdce venezuelské konfederace pracovníků požadující neomezenou generální stávkou. Projev ropných dělníků a odborů podpořili odbory podnikatelů.

Poté, co v Caracasu došlo ke střetům staniců příznivců a odpůrců prezidenta, během nichž došlo k desítkám mrtvých a zraněných, provedli velitelé vojenských poboček 11. dubna vojenský převrat. Chávez byl donucen rezignovat, poté byl zatčen. Generálové rebelů jmenovali do čela přechodné vlády prezidenta Venezuelské federace obchodních a průmyslových komor a asociací (největší asociace podnikatelů) Pedra Carmonu. Většina armády však zůstala loajální k prezidentovi, navíc vyšly do ulic stovky tisíc jeho příznivců mobilizovaných bolívarovskými výbory, zejména v chudých čtvrtích měst. V protiútok se Chávez vrátil k moci a jeho přední protivníci byli zatčeni. Selhání dubnového puče nedalo konec politické krizi ve Venezuele. V průběhu roku uspořádala opozice s využitím narůstajících ekonomických potíží a inflace čtyři generální stávky proti vládě prezidenta Cháveze. Největší z nich začal počátkem prosince 2002 a trval déle než 2 měsíce. Protesty organizovaly vedoucí představitelé odborové konfederace pracovníků Venezuely a politického bloku Demokratická koordinace. Požadovali rezignaci Cháveze a referendum o jeho prezidentství. Ale tato stávka (stejně jako ta předchozí, v říjnu 2003) skončila neúspěchem. Poté, co se stal prezidentem Hugo Chávez, postupně se odklonil od politiky dobrého sousedství se Spojenými státy a chtěl v zemi uskutečnit takzvanou „bolívarovskou revoluci“, pojmenovanou podle svého idolu, osvoboditele Jižní Ameriky, Simona Bolívara. Důsledný bolivarianismus je jedním z charakteristických znaků Chávezovy vlády. Bolivarianismus je levicové politické hnutí, jehož cílem je spojit země Latinské Ameriky do jednoho státu na základě lidově demokratických a antikapitalistických hodnot (demokratický socialismus). Ideologie tohoto hnutí spočívá v boji proti globální dominanci Spojených států a amerických korporací. V zahraniční politice zaujal Chávez pevný protiamerický postoj, kdy kritizoval hlavně americký imperialismus.

2 VENEZUELA V 21. STOLETÍ

2.1 SOCIALISMUS 21. STOLETÍ

Nástup Hugo Cháveze znamenal pro Venezuelu i nástup socialismu, tedy socialismu 21. století¹⁶ a začátek boje proti kapitalismu, nerovnosti a hlavně vlivu Spojených států a jeho imperialismu. Jeho diktátorské sklony se projeví už při nástupu na úřad. Velký vliv na jeho chování měl jeho vojenský výcvik.

Před popsáním situace ve Venezuele po nástupu Cháveze k politické moci, spatřuje autorka potřebu řádně vymezit ideologické smýšlení budoucího prezidenta republiky Venezuely, a to socialismus přesněji socialismus 21. století. První myšlenku o něm vznesl roku 1996 německý sociolog a politický analytik Heinz Dietrich, kdy kritizoval, že průmyslový kapitalismus volného obchodu společně se socialismem 20. století ve formě marxismu-leninismu nevyřešily tehdejší problémy jako je chudoba, hlad, vykořisťování práce, ekonomický útlak, rasismus, sexismus nebo ničení přírodních zdrojů a absenci participativní demokracie.¹⁷ „*Socialismus 21. století, je politický termín používaný k popisu moderní latinskoamerické modifikace socialistické doktríny a praxe. Je deklarován jako slogan venezuelského prezidenta Huga Cháveze, který hlásal cestu k „socialismu 21. století. Slogan je převzat ze stejnojmenné knihy z roku 1996 Heinze Dietericha.*“¹⁸

Slogan použil Hugo Chavez během projevu na Světovém sociálním fóru 2005. Levicové vlády Huga Cháveze a Nicolase Madura ve Venezuele, Evo Moralese v Bolívii a Rafaela Correa v Ekvádoru definují svou politiku jako „socialismus 21. století“. Chávez se řadil jako jeho nejdůležitější zastánce.

---

¹⁶ Socialismus 21. století – model socialismu, který se přizpůsobuje podmínkám v 21. století.

¹⁷ Participativní demokracie – tento typ demokracie se snaží o zapojení občanů do politického a veřejného života, tedy hlavním cílem je co největší účast voličů a ovlivnění tak budoucnosti systému.

¹⁸ PETRAS, James. Latin America's Twenty-First Century Socialism in Historical Perspective. Axisoflogic [online]. 2009 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: http://axisoflogic.com/artman/publish/Article_57194.shtml

Dle Dietricha je charakteristikou socialismu 21. století je:

- ekvivalence v ekonomice – je založeno na marxistické pracovní teorii hodnoty a která je demokraticky definovaná těmi, kteří přímo vytvářejí hodnotu, místo tržních ekonomických principů
- většinová demokracie, která pomocí referend řeší důležité otázky ovlivňující celou společnost
- demokracie založená na demokratických státních institucích jako legitimních zástupců většiny občanů a jejich zájmů a ochrana práv menšin
- občané jsou zodpovědní, dokáží se sami rozhodovat a jsou racionální.¹⁹

„Podle Dietericha musí být stávající společnost nahrazena kvalitativně odlišným systémem. Program socialismu 21. století zahrnuje povinnou revoluční složku. Tato revoluce však musí být postupným procesem, který nezahrnuje násilí. Každá rozsáhlá sociální revoluce, která chce být úspěšná, musí být výsledkem dobře informované víry ve výhody a přínosy projektu, nikoli represí. Tato revoluce bude navazovat na současnou skutečnou demokracii a bude poskytovat moc, vzdělání, vědecké znalosti o společnosti a mezinárodní spolupráci.“²⁰

Hlavní rozdíly mezi socialismem a socialismem 21. století:

- socialismus 21. století myslí na společnost celkovou, ne jen na dělnickou třídu
- zabývá se celým životem člověka od narození až po smrt
- určité zásady ve vzdělání, rozvoji, zdravotnictví, hodnot
- solidarita ve smyslu péče o každého člověka (budování svého života, rozvoje, vzdělání, podporuje rozvoj člověka, učí)

Jsou si tedy oba směry podobné, ale socialismus 21. století provádí tyto principy jiným, novým způsobem.

---

¹⁹ SHU, Rong a Dong XIAOFAN. "Socialism of the 21st Century" in Latin American Countries: Major Challenges and Prospects [online]. [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.atlantispress.com/proceedings/icsshe-18/25903622>

²⁰ Tamtéž

Chávez si svoji venezuelskou verzi socialismu vynaložil jako směsici bolívarovského nacionalismu, marxismu 20. století a latinskoamerického populismu. Zakládá se hlavně na národní hrdosti, identitě a nezávislosti.

2.2 IMPLEMENTACE CHÁVEZOVÝCH VIZÍ DO POLITIKY VENEZUELY

Mezi první změny patřilo přijetí nové ústavy²¹, která byla obohacena o mnoho změn, nebo také přejmenování země z Venezuela na Bolívarovská republika Venezuela. Chávez si získal lid nejen svým vystupováním „muže z lidu“, ale také i tím, že chtěl zapojit více chudé lidi do rozhodování o své budoucnosti. Ihned po svém nástupu začal naplňovat své reformy a to hlavně ve prospěch chudé části obyvatelstva. Dal možnost dělnické části rozhodovat o členech odborových rad a mnoho dalších změn. Další jeho činy jsou spojeny s Bolívarovskou revolucí.²²

Bolívarovská revoluce je politická ideologie ve Venezuele a to se zvolením Hugo Cháveze od roku 1998. Když Chávez nastoupil, zařídil v rámci této revoluce, aby byly vyvlastněny pozemky, které nebyly obdělávány a byly přiděleny, těm kteří žádnou půdu nevlastnili. K tomuto se vážou i takzvané Bolívarovské mise, tedy mise více než třiceti sociálních programů realizovaných Chávezem a pokračujících s vládou Nicolase Madura. Programy se zaměřují na sociální spravedlnost, sociální péči, boj proti chudobě, vzdělání, rozvoj lékařství a vojenský nábor.

Nejdůležitější mise a jejich úkoly:

- mise Robinson – vzdělávání, cílem je odstranit negramotnost a zajistit vzdělání všem bez rozdílu. Zahrnuje financování školních pomůcek, knih, nebo brýlí.

---

²¹ Nová ústava nahradila starou z roku 1961, mezi novinky patřilo prodloužení prezidentského funkčního období z 5 na 6 let.

²² Jméno po Simónu Bolívarovi revolučnímu vůdci z počátku 19. století. Bolívarovská revoluce - forma demokratického socialismu, která odmítala imperialismus a podporovala nacionalismus.

- mise Barrio Adentro – zdravotní a sociální péče pro všechny obyvatele. Výstavba nemocnic, klinik a zajištění personálu. Díky této misi se podařilo snížit dětskou a kojeneckou úmrtnost. Avšak kvůli odlivu kubánských lékařů se situace zhoršuje.
- mise Mercal – dotování potravin. Díky těmto misí si udržoval Chávez vysokou popularitu v zemi a získal si přízeň většiny obyvatel, kterou má i dodnes.

Přiblížení těchto misí se věnuje autorka níže a to včetně grafického znázornění. Nesmíme opomenout ani ropu, které se více věnuje kapitola tři a díky které se mohly tyto programy financovat. Jaké tedy měl Chávez záměry s Venezuelou? Bylo to především zlepšení kvality života v té době téměř pro 25 milionů Venezuelanů a to hlavně pro chudší vrstvu obyvatel. V roce 1997 dosahovala chudoba ve Venezuele 55% a v roce 2007 za doby jeho vlády se toto číslo snížilo na 28%.²³ Tabulka níže ukazuje chudobu ještě před nástupem Cháveze až po rok 2008.

---

²³ Poverty headcount ratio at national poverty lines (% of population) - Venezuela, RB. *Data.worldbank* [online]. 2020 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.NAHC?end=2015&locations=VE&start=1997>

Tabulka 1: Vývoj chudoby v letech 1995- 2007

Poverty, Extreme Poverty, and Inequality, 1995 – 2007						
Year	Time Period	Households (% of total declared)		Population (% of total declared)		Inequality Gini index
		Poverty	Extreme Poverty	Poverty	Extreme Poverty	
1995	1st Half	54.70	24.50	.	.	46.78
	2nd Half	53.20	23.80	.	.	47.82
1996	1st Half	70.80	39.50	.	.	48.78
	2nd Half	64.30	32.70	.	.	49.22
1997	1st Half	55.60	25.47	60.90	29.51	46.96
	2nd Half	48.10	19.32	54.50	23.37	48.98
1998	1st Half	49.00	21.01	55.40	24.66	48.65
	2nd Half	43.90	17.06	50.40	20.34	47.02
1999	1st Half	42.80	16.60	50.00	19.86	46.93
	2nd Half	42.00	16.89	48.70	20.15	48.51
2000	1st Half	41.60	16.65	48.30	19.49	47.72
	2nd Half	40.40	14.89	46.30	18.02	45.07
2001	1st Half	39.10	14.17	45.50	17.36	45.73
	2nd Half	39.00	14.04	45.40	16.94	47.72
2002	1st Half	41.50	16.58	48.10	20.13	49.44
	2nd Half	48.60	21.04	55.40	25.03	47.98
2003	1st Half	54.00	25.09	61.00	30.22	48.11
	2nd Half	55.10	25.03	62.10	29.75	46.47
2004	1st Half	53.10	23.46	60.20	28.10	45.50
	2nd Half	47.00	18.60	53.90	22.50	45.40
2005	1st Half	42.40	17.00	48.80	20.30	47.48
	2nd Half	37.90	15.30	43.70	17.80	47.71
2006	1st Half	33.90	10.60	39.70	12.90	44.22
	2nd Half	30.60	9.10	36.30	11.10	43.70
2007	1st Half	27.46	7.63	33.07	9.41	42.37
	2nd Half	28.50	7.90	33.60	9.60	42.11
2008*		26.00	7.00	31.50	9.50	40.99

Source: Instituto Nacional de Estadística (INE), 2009; República Bolivariana de Venezuela and Fundación Escuela de Gerencia Social (FEGS), 2009.

Zdroj²⁴

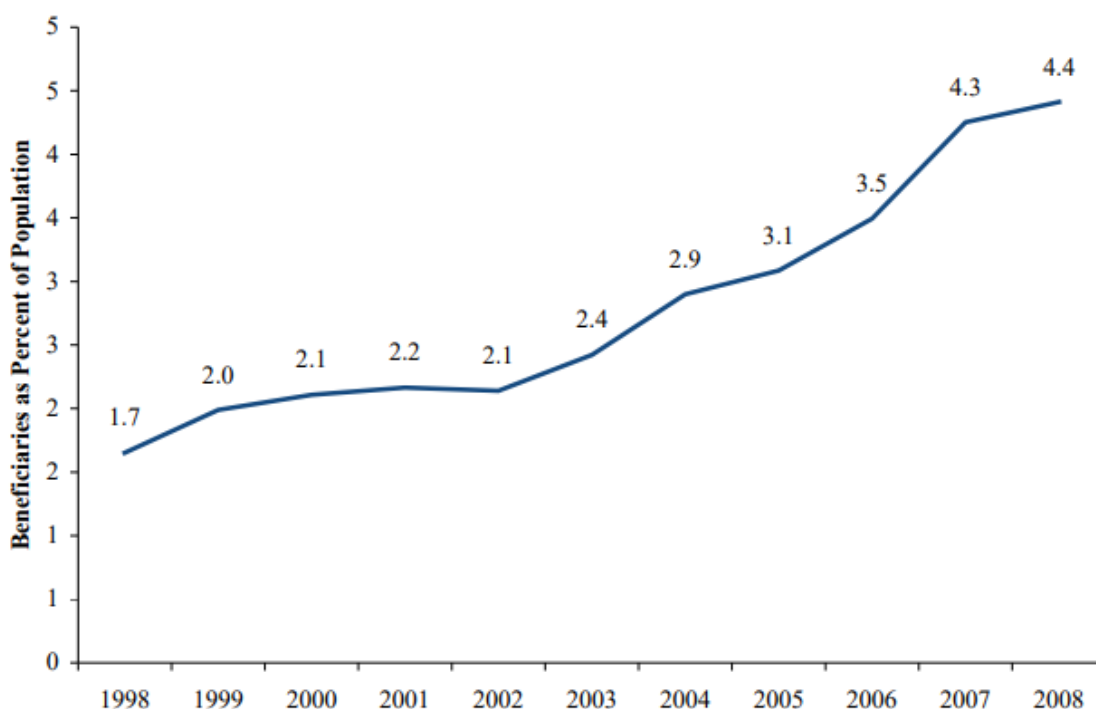
V tabulce 1 je znázorněn vývoj chudoby (poverty) a extrémní chudoby (extreme poverty) v letech 1997 – 2007, přičemž je rozděleno na domácnosti a celkovou populaci. Dle porovnání dat z The World Bank²⁵ hledíme na sloupec domácností, kde je vidět, že před nástupem Cháveze byla chudoba na 55% a extrémní chudoba na 25%. Po 9 letech se toto číslo snížilo na polovinu a to 28% a 7,9%.

²⁴ WEISBROT, Mark a Luis SANDOVAL. The Venezuelan Economy in the Chávez Years [online]. In: . 2007 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: https://cepr.net/documents/publications/venezuela_2007_07.pdf

²⁵ Poverty headcount ratio at national poverty lines (% of population) - Venezuela, RB. Data.worldbank [online]. 2020 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.NAHC?end=2015&locations=VE&start=1997>

Na snížení chudoby pomáhaly již výše zmiňované programy. Jedním z nich bylo pobírání starobního důchodu, podporu při pracovní neschopnosti, či sirotčí důchod, kdy před Chávezem jej pobíralo pouze 1.7% obyvatel, v roce 2008 se toto číslo zvýšilo na 4,4%. I na tomto grafu je velmi dobře vidět, jak měly politické změny vliv na celou ekonomiku, například rok 2002.

Graf 1: Příjemci starobního a sirotčího

Source: Sistema de Indicadores Sociales de Venezuela (SISOV). 2009.

Zdroj²⁶

Na 4 miliony dětí dostalo ve školách jídlo zdarma a pro ostatní obyvatele bylo připraveno na 6000 jídelen. Vláda tak zajistila pro velkou část obyvatelstva jídlo třikrát denně. Tyto činy však byly jedním ze spouštěčů Venezuelské krize, a také jedním z nejkritizovanějších činů Chávezovy politiky. Stát tak přidělil až 60% svých příjmů na sociální potřeby.

²⁶ WEISBROT, Mark, Rebecca RAY a Luis SANDOVAL. El gobierno de Chávez después de 10 años: Evolución de la economía e indicadores sociales. *Cepr* [online]. 2009 [cit. 2021-02-05].

Vládní politika vytvořila nová pracovní místa a snížila nezaměstnanost z 16% na 8% (2009). V roce 2004 je dle grafu nárůst až nad 20% v důsledku demonstrací a stávek, poté se však opět snížila.

Graf 2: Míra nezaměstnanosti 2000- 2016

Zdroj²⁷

V roce 2003 byla spuštěna mise Merkal, která měla za cíl vytvořit obchodní řetězce po celé zemi, které by dodávaly základní potraviny za nízké ceny. Toto vše mělo být dotováno vládou a vyloučením prostředníků. Vláda nešetřila finančními prostředky na řešení problémů s potravinami a tak milionové dotace směřovaly do programu Merkal. Ceny v těchto řetězcích byly striktně regulované a hlídané. Obvykle byly nastaveny o 30% pod tržní sazbou. Toto logicky vyvolalo nespokojenost výrobců, kteří se snažili prodat výrobky za požadovanou cenu.

Dalším sociálním programem bylo zajištění bydlení pro obyvatele. Zchátralé domy tak byly nahrazeny kvalitnějšími co se materiálu i prostoru týče, zpočátku platily o normy pro tato obydlí, kdy nejméně muselo mít 73m². Zároveň se ale vyskytly problémy, které

²⁷ Venezuela Unemployment Rate. Tradingeconomics [online]. 2020 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/venezuela/unemployment-rate>

tento proces modernizace zpomalovaly. Úřady, které měly na starost tento program se stále utvářely, a neměli tak dostatek zkušeností. V zemi byl nedostatek cementu, jelikož se Chávez rozhodl intenzivně investovat do výstavby mostů, silnic a další infrastruktury. Vláda tak musela přistoupit k zákazu vývozu tohoto produktu. Do roku 2012 bylo postaveno na 350 000 domů po celé Venezuele.

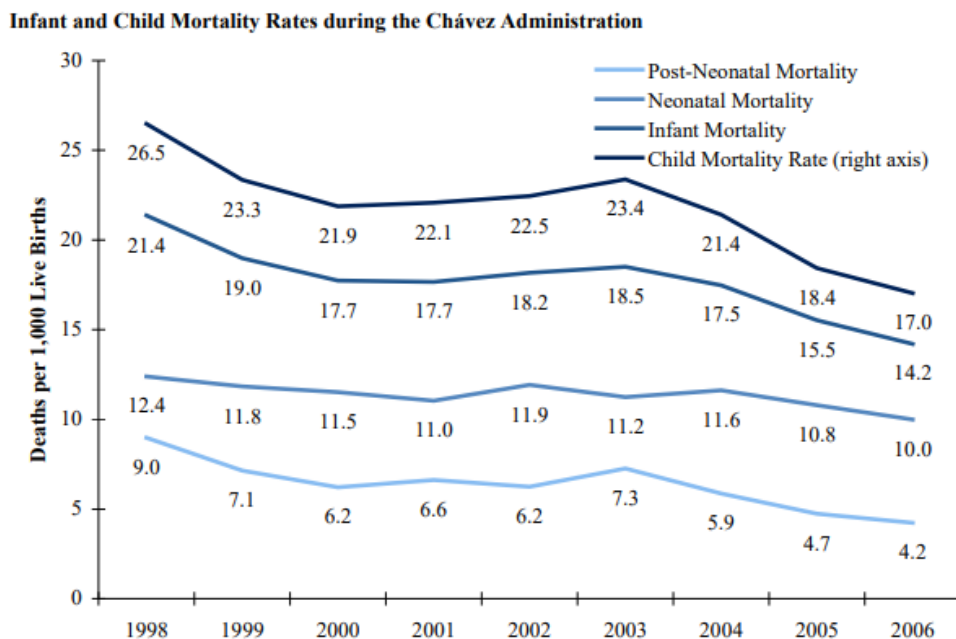
Důležitým programem je také zdravotnictví. Chávez výměnu za levnou ropu požadoval lékaře a učitele a to v roce 2001 uzavřením dohody mezi Venezuelou a Kubou. Kubánští lékaři tak pomohli ke zvýšení zdravotní péče ve Venezuele a to prostřednictvím projektu Misión Barrio Adentro.²⁸ Nejchudší obyvatelstvo tak mělo zdarma lékařskou péči. Tímto se výrazně zlepšila kvalita života lidí žijících na venkově a v chudých oblastech. Cílem tohoto zdravotního programu bylo zajistit bezplatnou zdravotní péči pro všechny obyvatele a to bez výjimky. Předtím, než byl spuštěn tento program, dostaly pravidelnou péči pouze 3 miliony lidí, spousta odborníků tak věří, že právě tento program přinesl Chávezovi vítězství ve volbách. Tento program měl velký dopad na dětskou úmrtnost, která se snížila o více než třetinu, což je znázorněno v grafu 3.

Je sledována novorozenecká úmrtnost ihned po narození (post-neonatal mortality), novorozenecká úmrtnost (neonatal mortality) a dětská úmrtnost (infant mortality). Na grafu 3 je vidět velké zlepšení mezi lety 1998 – 2006, kdy se hodnoty snížily téměř o polovinu.

---

²⁸ Misión Barrio Adentro – sociální program, který za pomoci Kubánských lékařů poskytuje zdravotní služby v chudých oblastech země. Byly postaveny malé ambulance se zdravotnickým vybavením v nepřístupných oblastech, které jsou daleko od nemocnic. Během programu se postavila i specializovaná centra jako je dětská kardiologická nemocnice v Caracasu.

Graf 3: Míra kojenecké a dětské úmrtnosti

Source: Sistema de Indicadores Sociales de Venezuela (SISOV), 2009.

Zdroj²⁹

Zvláštní pozornost byla věnována i problematice vzdělávání. Chávez věřil, že kvalitní vzdělání umožní uskutečnit jeho myšlenky socialismu 21. století. Za tímto účelem se tak zaručil, že stát vynaloží prostředky k bezplatnému vzdělání pro všechny muže a ženy, hlavně s tím související i boj proti negramotnosti. Během vlády Cháveze bylo postaveno 20 univerzit a byla přidělena statisíce stipendií. Ke studiu patří i snaha o přístup mladým lidem k internetu a to zdarma. V roce 2011 se dokonce mělo distribuovat na 500 tisíc notebooků pro studenty. Do té doby mělo přístup k internetu jen 33% domů ve Venezuele.

Nesmíme opomenout důležitý moment, a to znárodnění ropné společnosti PDVSA.³⁰ Jelikož do roku 2002 byla společnost jakousi samostatnou jednotkou ve Venezuele a ve vedení byli odpůrci Chávezova režimu, kteří se dokonce podíleli na jeho svržení v roce 2002, nemohla vláda skrze PDVSA podporovat ekonomický růst. Chávezova vláda tak

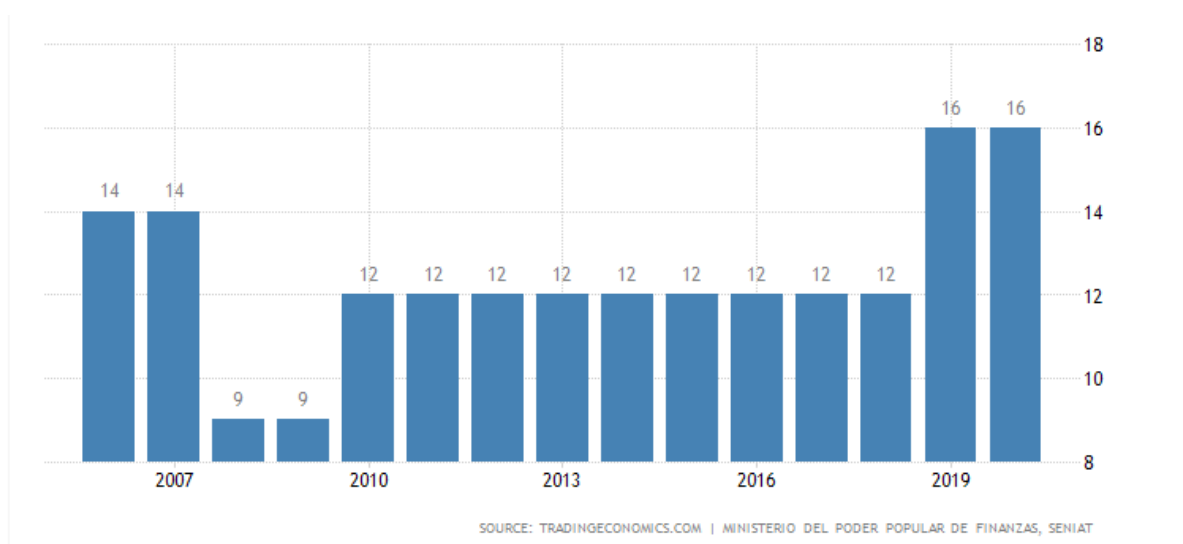
²⁹ WEISBROT, Mark, Rebecca RAY a Luis SANDOVAL. El gobierno de Chávez después de 10 años: Evolución de la economía e indicadores sociales. Cepr [online]. 2009 [cit. 2021-02-05].

³⁰ PDVSA - Petróleos de Venezuela, Sociedad Anonima, založena roku 1976.

sladila aktivity společnosti a ekonomické cíle Venezuely pro další růst, tedy hlavně pro financování sociálních programů.

Další důležitou reformou Chávezovy politiky bylo znárodnění klíčových společností v oblasti energetiky a telekomunikací. Poprvé tento program představil v roce 2007 a byl schválen parlamentem. Počátkem 2007 tak znárodnil Chávez největší telekomunikační podnik CANTV³¹ a energetickou společnost EDC³². Mezi ekonomické akce, které Chávez podnikl, bylo například snížení DPH v roce 2006 a to postupně o 5%, ale v roce 2010 byla opět zvýšena na 12% a to hlavně za účelem zamezení dopadů krize na Venezuelskou ekonomiku.

Graf 4: DPH v letech 2007- 2019

Zdroj³³

Další hodnota, která byla velmi nízká při nástupu Cházeze bylo HDP³⁴. Po jeho nástupu je nárůst HDP velmi značný. Graf 5 ukazuje růst HDP ještě před jeho nástupem od roku 1990, kdy byla na velmi nízkých hodnotách.

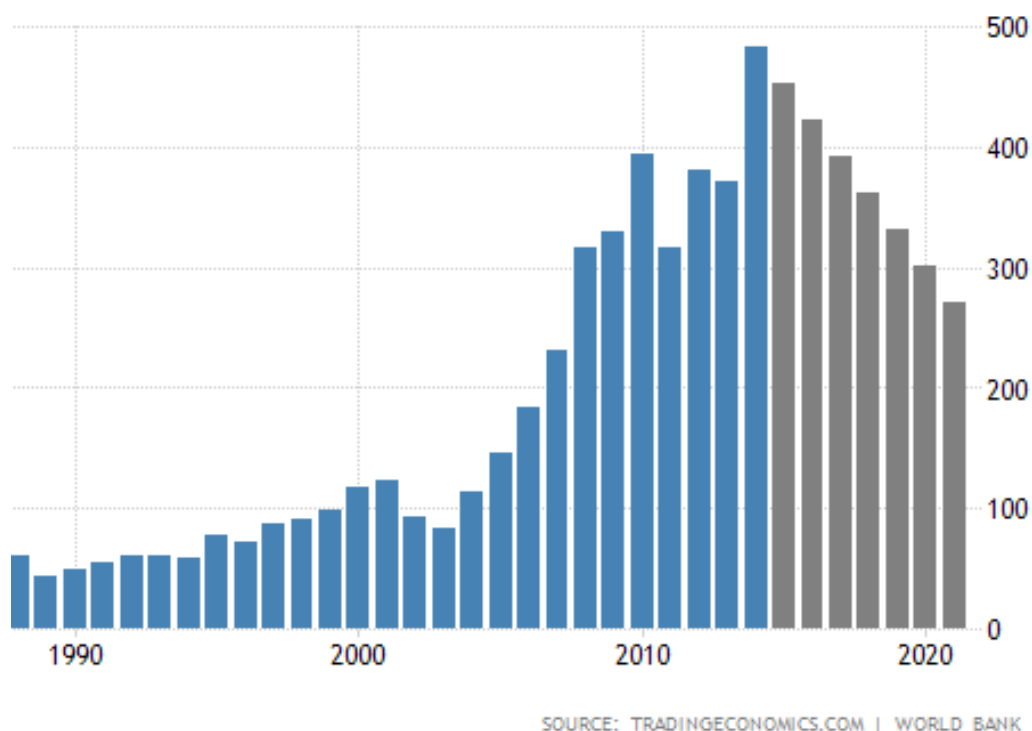
³¹ Compañía Anónima Nacional de Teléfonos de Venezuela a její pobočka Mobilnet byla do té doby kontrolována americkou společností Verizon.

³² Electricidad de Caracas – americká společnost AES vlastnila 82% akcií.

³³ Venezuela Sales Tax Rate - VAT. Tradingeconomics [online]. 2020 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/venezuela/sales-tax-rate>

³⁴ HDP - Hrubý domácí produkt – finální celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období na určitém území. Je to jeden z ukazatelů výkonnosti ekonomiky.

Graf 5: Růst HDP v letech 1990- 2020

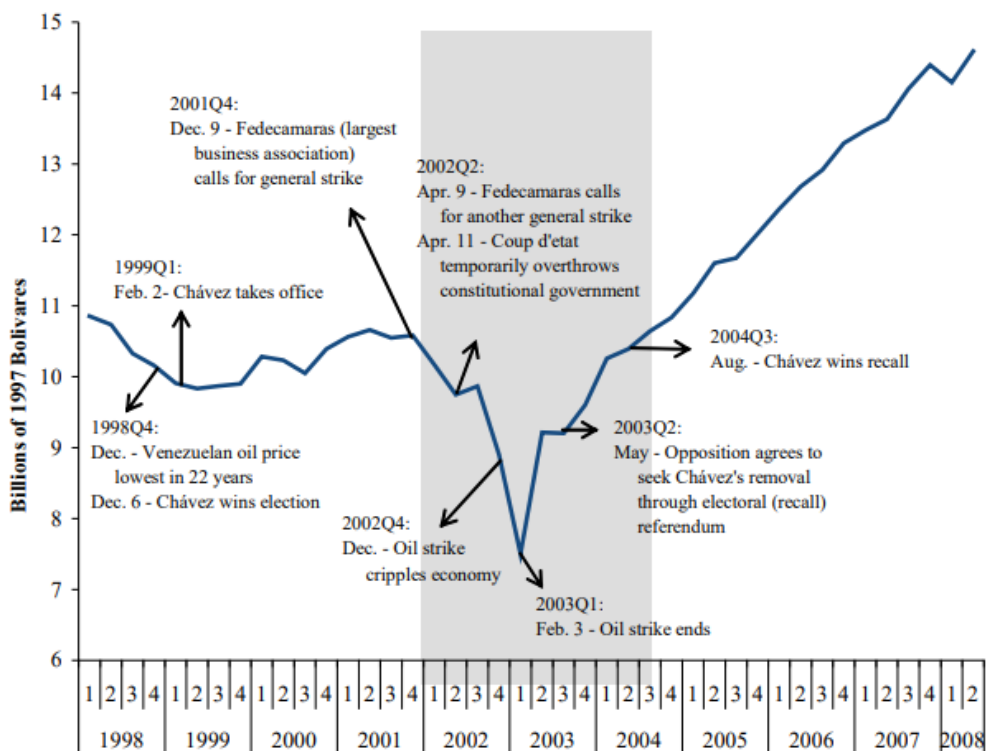
Zdroj³⁵

Graf 6, pak ukazuje vývoj HDP v letech 1998 – 2008, je zde vidět ovlivnění různými šoky ať už ekonomickými, či vnitropolitickými (nestabilitou, demonstrace). V roce 1998 byla velmi nízká cena ropy a to 17.90 USD za barel.³⁶ Další události jsou vyznačeny na ose – nástup Cháveze do úřadu v roce 1999, 2002 začátek ropné stávkové a její konec v roce 2003, úsilí opozice o odstranění Cháveze (2003).

³⁵ Venezuela GDP. Tradingeconomics [online]. 2020 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/venezuela/gdp>

³⁶ Vývoj ceny ropy dostupné z: <https://www.macrotrends.net/1369/crude-oil-price-history-chart>

Graf 6: Růst HDP 1998- 2008 a události

Zdroj³⁷

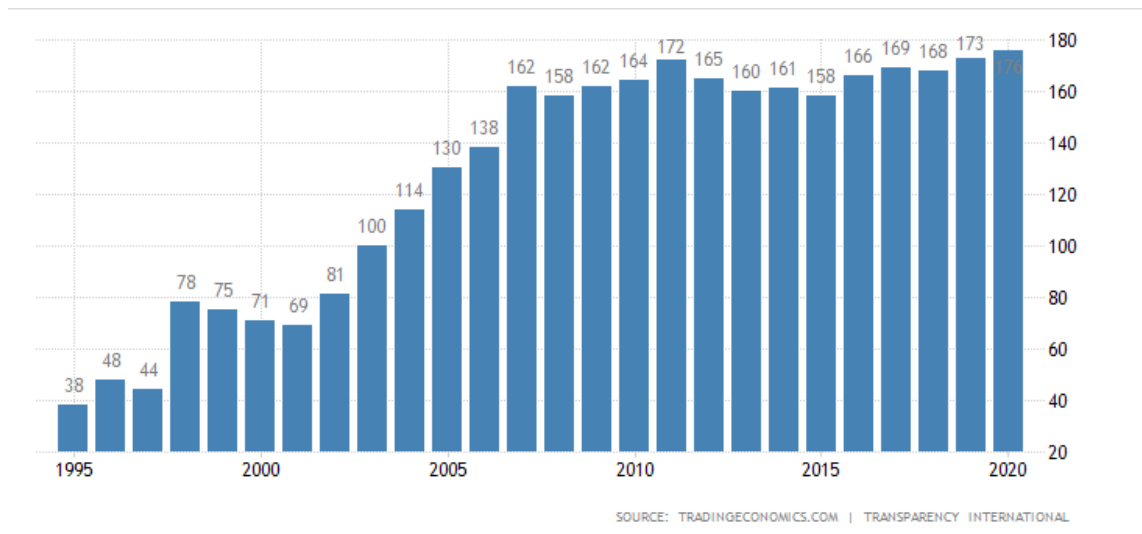
2.3 KORUPCE A ORGANIZOVANÝ ZLOČIN

O korupci se více autorka rozepisuje o kapitulu níže, přesto si ukážeme, jak to s ní bylo za éry Cháveze. Jak se již níže zmiňuje, i přesto, že Chavez kritizoval korupci v zemi, za jeho vlády velmi vzrostla, dle indexu vnímání korupce enormně vzrostla během posledních 25 let. Index je vnímán ve vztahu k ostatním zemím a jejich indexu, což ukazuje graf 7.

³⁷ WEISBROT, Mark, Rebecca RAY a Luis SANDOVAL. El gobierno de Chávez después de 10 años: Evolución de la economía e indicadores sociales. Cepr [online]. 2009 [cit. 2021-02-05].

Graf 7: Míra korupce v letech 1995- 2020

Actual	Previous	Highest	Lowest	Dates	Unit	Frequency
176.00	173.00	176.00	38.00	1995 - 2020		Yearly

Zdroj³⁸

Neustále se zvyšující příjmy z ropy podpořily tyto praktiky. Byly uměle vytvořeny firmy, přes které se prováděly transakce, většinou pod zástěrou ropy, či sociálních misí. „Odhadem se po osmi letech od Cháveze Venezuela dočkala až 130 miliard USD z příjmu ropy. Také bylo podle centrální banky převedeno 22,5 miliard USD na účty v zahraničí, ale 12 z toho zmizelo neznámo kam. Dle finančního analytika a bývalého člena centrální banky José Guerra používala Chávezova vláda peníze na „koupi politické loajality“ v regionu, a k upevnění jeho moci a svých vizí.“³⁹

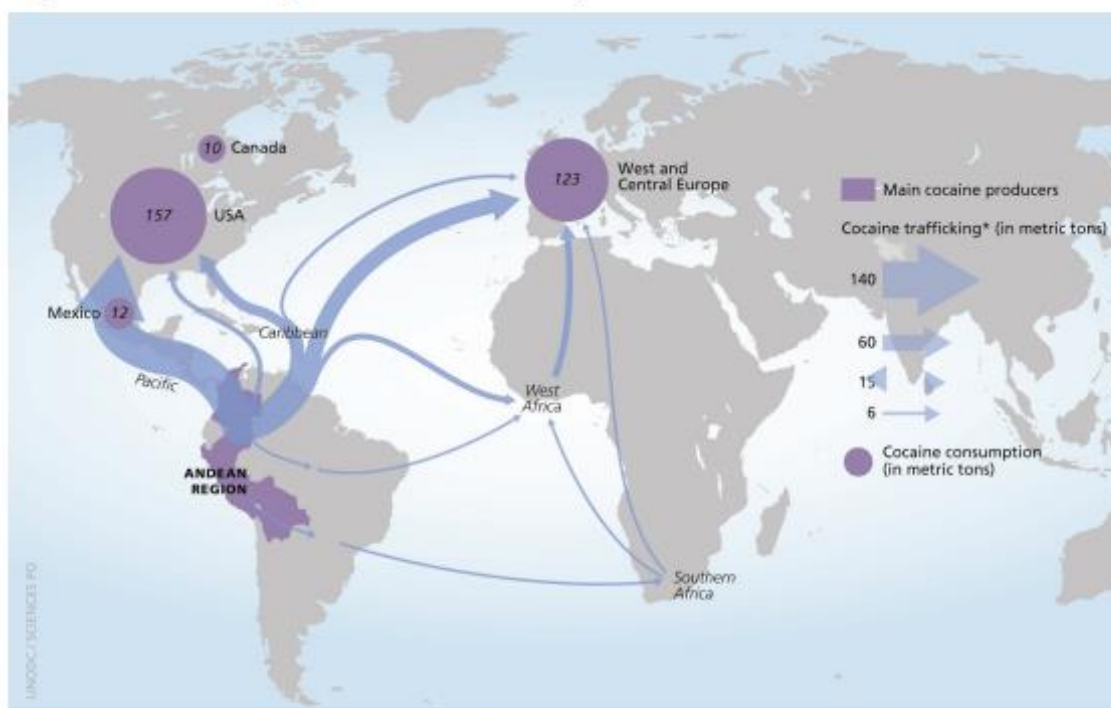
³⁸ Venezuela Corruption Rank. Tradingeconomics [online]. 2020 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/venezuela/corruption-rank>

³⁹ CORONEL, Gustavo. Corruption, Mismanagement, and Abuse of Power in Hugo Chávez's Venezuela [online]. 2006 str.5 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/dpa2.pdf>

Další stinnou stránkou Venezuely je organizovaný zločin zejména drogy. Skrze Venezuelu proudí zejména z Kolumbie⁴⁰ velké množství drog zejména kokainu a dle OSN došlo od roku 2002 k velkému nárůstu, kdy většina drog putuje do USA. Níže mapa z reportu úřadu OSN pro drogy a kriminalitu znázorňuje tok kokainu za rok 2009.

Obrázek 1: Mapa vývozu kokainu 1

Figure 11: Main global cocaine flows, 2009

Zdroj⁴¹

Největší producent kokainu je Kolumbie a skrze Venezuelu, Mexiko a Karibské ostrovy vyváží do zbytku světa, nejvíce však do USA a Evropy.

⁴⁰ Kolumbie je v roce 2008 považována za největšího producenta kokainu (dle reportu OSN z roku 2010 dostupné online z: https://www.unodc.org/documents/wdr/WDR_2010/World_Drug_Report_2010_lo-res.pdf)

⁴¹ The Transatlantic Cocaine Market [online]. In: . 2011 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Studies/Transatlantic_cocaine_market.pdf

2.4 VLÁDA PREZIDENTA NICOLASE MADURA

Na místo Cháveze nastoupil Nicolás Maduro a to 8. března 2013. Maduro dříve působil jako poslanec v roce 1999, kdy také pomohl Chávezovi s vypracováním nové ústavy poté jako předseda parlamentu a v roce 2006 jako ministr zahraničních věcí.⁴² Oficiální volby na prezidentský post vyhrál těsně v dubnu 2013, druhým kandidátem byl Henrique Capriles, který pak označil volby za podvod a zmanipulované. Maduro je jakýmsi nástupcem a pokračovatelem Chávezovy vlády, proto se již od svého nástupu zaměřil na pokračování sociálních programů. Netajil se také postavením k USA, které viděl jako nepřítele. Okamžitě po svém nástupu zahájil ofenzivu proti USA, kdy vyloučil tři americké diplomaty a obvinil je ze snahy o sabotáž proti vládě.

V prvním roce úřadování se Maduro ekonomicky spoléhal na zisk z ropy, avšak zanedlouho přišel prudký pokles, který dostal Venezuelu do krize. Mnoho Venezuelanů obviňuje právě Madura z ekonomického kolapsu země a kritizuje jeho socialistickou vládu. Lidé vyšli na protesty do ulic, to se však netýkalo části chudého obyvatelstva, které stojí na Madurově straně.

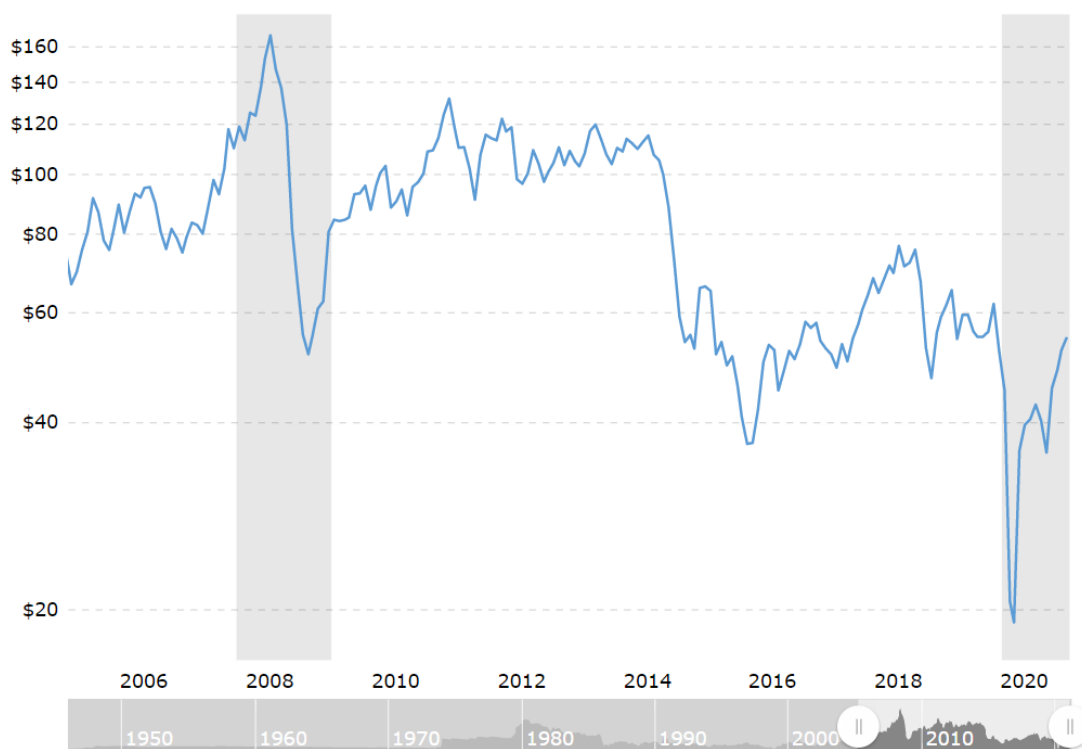
Cena ropy se v roce 2014 začala prudce klesat a to ze 100USD za barel na 60USD za barel.⁴³ Venezuela se od tohoto momentu utápí v krizi a to jak ekonomické, tak i humanitární, kdy chybí základní potřeby jako je toaletní papír, mléko, mouka a léky. Není to však vinou ropy, ale samotným způsobem, jakým je Venezuela vedena. Za léta od nástupu Cháveze se totiž nikdo nevěnoval diverzifikaci ekonomiky. Země byla čím dál více závislá na ropě a zisku z ní. To z logiky nešlo do nekonečna a přišel den, kdy cena ropy začala prudce klesat.

---

⁴² BODENHEIMER, Rebecca. Biography of Nicolas Maduro, Embattled President of Venezuela. Thoughtco [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://www.thoughtco.com/biography-of-nicolas-maduro-president-of-venezuela-4783508>

⁴³ Venezuela Sales Tax Rate - VAT. Statista [online]. 2020 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/262860/uk-brent-crude-oil-price-changes-since-1976/>

Graf 8: Cena ropy v letech 2006- 2020

Zdroj⁴⁴

V grafu 8 je znázorněn vývoj ceny ropy od roku 2006, kdy byly v plném proudu sociální Chávezovy mise. O dva roky později v době hospodářské krize cena spadla na zhruba 50 USD, po překonání krize začala opět stoupat. V roce 2014 se ropa prodávala kolem 100 USD za barel a poté začala prudce klesat a to až na 40 USD za barel v roce 2015. Po dobu dalších 3 let cena velmi kolísala, když se zdálo, že by cena mohla opět vzrůst, přišel ještě hlubší propad a to v roce 2020, kdy se cena dostala po 20 USD za barel. Tento moment byl ovlivněn několika faktory. Mezinárodní námořní organizace (IMO)⁴⁵ zavedla 1. ledna 2020 zákon o snížení emisí v mezinárodních vodách.⁴⁶ Další událostí, je pandemie koronaviru, která ovlivnila celý svět. Dne 9. března 2020 došlo k prudkému poklesu ceny ropy o 30%. O měsíc později se ropa dostala do záporných hodnot, což bylo

⁴⁴ Crude oil prices. Macrotrends [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <http://www.macrotrends.net/1369/crude-oil-price-history-chart>

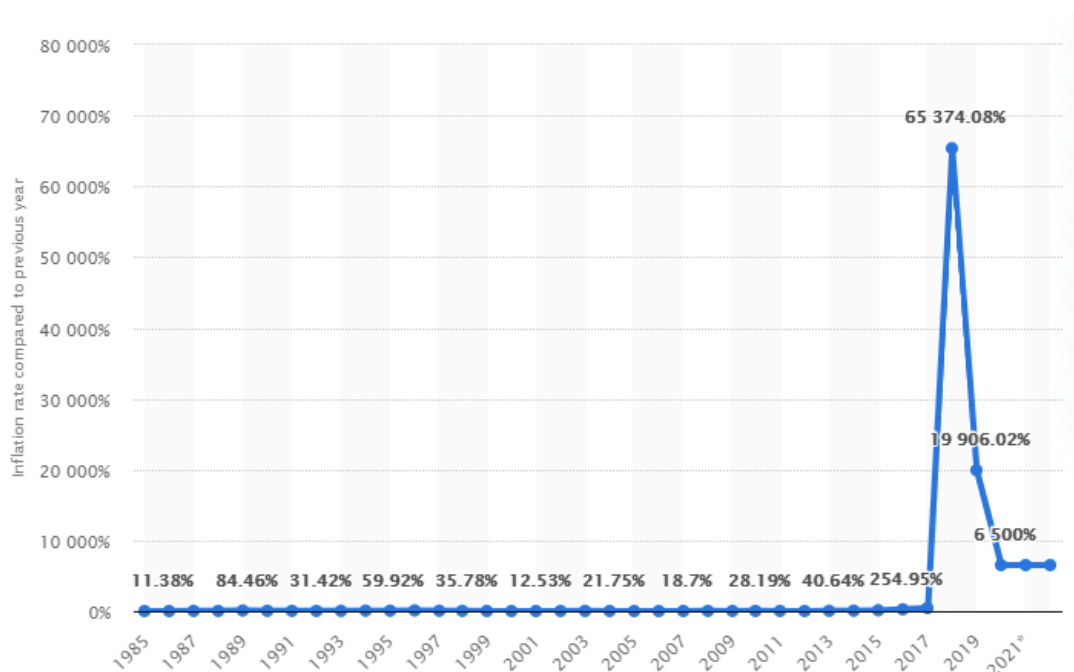
⁴⁵ IMO – orgánem OSN, reguluje světovou vodní dopravu.

⁴⁶ Cena ropy v roce 2021: Fxstreet [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.fxstreet.cz/zpravodajstvi-116016.html>

způsobeno tím, že ropu nebylo kam ukládat, kapacity byly zcela zaplněné a producenti si museli tyto prostory kupovat. Po této neobvyklé události začala cena stoupat.

Pokud bychom se vrátili zpět k Venezuele, byla vláda kritizována, že nevytvořila značné finanční prostředky pro podporu a hlavně modernizaci ropného průmyslu. Kdybychom si jen krátce řekli realitu dnešních dní k roku 2021, je Venezuela v hluboké krizi, kdy inflace dosahuje 6,500%, tedy hyperinflace.⁴⁷

Graf 9: Míra inflace 1985- 2021

Zdroj⁴⁸

Graf 9 znázorňuje, jak se inflace ve Venezuele pohybovala během posledních 25 let. V průběhu můžeme vidět velké skoky v inflaci, které byly ovlivněny tehdejšími

⁴⁷ Hyperinflace – vysoká míra inflace, která se velmi rychle zvyšuje. Může být způsobena velkým množstvím nově natištěných peněz. Následný růst cen způsobuje ztrátu hodnoty měny a dochází k nedostatku zboží.

⁴⁸ Venezuela Sales Tax Rate - VAT. Statista [online]. 2020 [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/371895/inflation-rate-in-venezuela/>

událostmi (ropné šoky). Nejinak tomu bylo při vládě Cháveze, avšak míra inflace nebyla natolik vysoká. Po nástupu Nicolase Madura v roce 2013 inflace stoupala, až se dostala na 65 374.08%.

S rostoucí inflací přišla i regulace cen ze strany vlády. Ta zavedla cenové kontroly a to pro základní potřeby, které by si mohl dovolit každý. Toto se však nelíbilo domácím výrobcům, kteří si nemohli dovolit prodávat své zboží pod cenou a zároveň udržet i své náklady na výrobu. Tím, jak se snížila poptávka po ropě, v tu samou chvíli se zvýšila cena dolaru. V tuto chvíli začíná doba temna pro celou Venezuelu.

Dopady krize jsou mnohoznačné, od sociálního kolapsu přes hyperinflaci až po masivní migraci. Jen za poslední roky emigrovalo z Venezuely až 4 miliony obyvatel ⁴⁹. Migrační krize měla za následek zhoršení vztahů se sousedy. Mezi země, kam prchají Venezuelané, patří převážně Kolumbie, státy v Karibiku, Peru, Chile, Ekvádor, Argentina a Brazílie.⁵⁰ Výjimkou není ani USA a Evropské země. „*Některé země dokonce žádají o pomoc pro zvládnutí migrační krize (například Kolumbie)*“⁵¹.

Nedostatek základních léčiv způsobil růst úmrtí a vrátily se nemoci, které byly dosud vymýcené běžným očkováním (malárie, záškrť, spalničky). Zvýšil se také výskyt tuberkulózy. Nejsou oficiální údaje pro všechny nemoci, avšak počítá se i se zvýšením výskytu HIV viru a s tím spojeným úmrtím. Venezuela se potýká také s každodenním výpadkem elektřiny a nejsou ničím výjimečným ani v nemocnicích.⁵² Statistiky naznačují, že v roce 2016 vzrostla dětská úmrtnost a úmrtnost matek při porodu. Tehdejší ministr zdravotnictví, který tyto údaje zveřejnil, byl několik dní na to propuštěn a od té doby nejsou známy žádné epidemiologické údaje.⁵³

---

⁴⁹ 4 miliony - <https://www.iom.int/venezuela-refugee-and-migrant-crisis>

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ Z Venezuely utekly už čtyři miliony lidí, uvedla OSN a vyzvala k mezinárodní pomoci. Irozhlas [online]. 2019 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/venezuela-krize-osn-migrace-uprchlik_1906071914_cen

⁵² Venezuela's Humanitarian Emergency Large-Scale UN Response Needed to Address Health and Food Crises. Hrw [online]. 2019 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2019/04/04/venezuelas-humanitarian-emergency/large-scale-un-response-needed-address-health>

⁵³ Tamtéž

Potravinová krize jde ruku v ruce i s hladem a podvýživou. Velmi málo obyvatel pravidelně konzumuje alespoň 3 jídla denně. Pro chudou část obyvatelstva je pravidelný jídelníček naprostou utopií. Dle WHO je ve Venezuele značný nárůst počtu podvyživených osob a to na základě zprávy od FAO, PAHO, UNICEF a WFP⁵⁴

Navzdory krizi však vláda dále minimalizuje bližší statistiky a informace pro obyvatele a zbytek světa. Potlačují snahu o informovanost a mstí se těm, kteří mluví o těchto problémech. Tyto kroky však vedou k potlačování svobody a lidských práv, nechrání své obyvatelstvo a porušují tím ústavu a také mezinárodní úmluvu o hospodářských, sociálních a kulturních právech ICESCR.⁵⁵ Dodnes Venezuela odmítá humanitární pomoc a nepřiznává v jaké krizi ve skutečnosti je. Do humanitární pomoci je zapojeno mnoho organizací. *„V roce 2019 byla do Venezuely vyslána humanitární pomoc za podpory Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Byly vyslány převážně léky a zdravotnické vybavení.“*⁵⁶

2.5 BEZPEČNOST A MIGRACE

Pokud bychom chtěli shrnout bezpečnost ve Venezuele do jednoho slova, bylo by to „divočina“. Po smrti Hugo Cháveze se situace dramaticky změnila a to k horšímu. Míra kriminality narostla do takové míry, že se již nemůžete jen tak poklidu procházet po městě a mít v ruce nejnovější telefon, šperky či hodinky aniž by si vás nikdo nevšimnul. Pokud jde o počet vražd, má Venezuela smutné první místo v tomto žebříčku a to hlavně v hlavním městě Caracas. Od roku 2014 do 2016 se zvýšil počet vražd o téměř 50%, toto jsou však jen neoficiální odhady, jelikož úřady nezveřejňují statistiky vražd. Díky své demografické poloze mezi USA a Kolumbií souvisí většina kriminality s obchodem

---

⁵⁴ FAO – Organizace pro výživu a zemědělství, PAHO – mezinárodní agentura pro veřejné zdraví, UNICEF – dětský fond organizace spojených národů, WFP – světový potravinový program

⁵⁵ ICESCR – Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, smluvní strany se zavázaly dodržování o lidských práv, rozvoj práv a zlepšení podmínek pro jejich obyvatele.

⁵⁶ Do Venezuely dorazila humanitární pomoc, jde především o léky a zdravotnické vybavení. Zpravy.aktualne [online]. 2019 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/do-venezuely-dorazila-humanitarni-pomoc-jde-predevsim-o-leky/r~d76ed496606c11e9b9980cc47ab5f122/>

s drogami. Loupežná přepadení a únosy jsou na denním pořádku a nevyhýbají se ani turistickým místům, která by měla být více bezpečná. Realita je taková, že věřit se nedá ani policistům, kteří jsou do zločinů zapleteni. Gangy a kartely využívají toho, v jakém stavu je stát a drží ve své moci osudy lidí. Existuje tedy i určité spojení mezi vládou a těmito skupinami.

Kvůli nedostatku peněz snížil prezident Nicolas Maduro náklady na policejní složky a tím vzrostl i počet gangů. Avšak cílem není ochrana obyvatelstva, ale potlačení protivládních demonstrací a udržení opozice pod kontrolou. Ozbrojené složky udržují Madura u moci. Kromě národních ozbrojených sil také vznikají alternativní skupiny, jejichž členové se považují za ochránce režimu a jsou podporováni vládou. Obchodují na černém trhu s potravinami, drogami a jsou používáni k zastrašování obyvatel. Kromě venezuelských složek je zde i kolumbijská skupina ELN, která využívá Venezuelu pro svoji nelegální činnost nebo kubánské zpravodajské složky, které slouží vládě ke špionáži.

Nejbezpečnějším místy jsou hlavně čtvrti, kde sídlí úřady, vládní budovy a čtvrti v bohatých oblastech. Není nic neobvyklým, když má movitý občan svoji osobní ochranku. Pro klidné cestování ve Venezuele je rozumné tyto služby využít avšak je důležité se mít na pozoru, komu svěříme ochranu našeho života a zdraví. Pro turisty je cestování zvláště nebezpečné, jelikož únosy za cílem dosažení výkupného jsou na denním pořádku. Do únosů turistů jsou zapojeni hojně lidé pracující hlavně na letišti, půjčovnách automobilů, tedy místa, kde přichází do kontaktu s cizinci. Nejčastěji k přepadení používají gangy motocykly. Obklíčení auta například pěti motocykly je nejčastější formou přepadení či únosu. Nejnebezpečnějším místem, kam se můžete vydat, jsou slumy, nazývané barrios, které je nejčastěji útočištěm pro gangy, výrobu drog a jiné kriminální činnosti. V těchto slumech, které tvoří většinu obyvatel, jsou převážně příznivci Cháveze. Chávezova politika byla zaměřena hlavně na nižší vrstvu společnosti. Díky Chávezovým „injekcím“ se mohlo chudé obyvatelstvo těšit ze sociálních příspěvků. Po několika letech však tato politika selhala a zemi chyběly peníze. Nesprávné vedení země pocítila až Madurova vláda. Výsledkem byl nedostatek základních potravin a přímým důsledkem toho se zvýšila i kriminalita.

V bezpečí nejsou ani samotní policisté, protože s rostoucí krizí a nespokojeností rostou i útoky. Momentální situace je taková, že se občané bojí dobře se oblékat, vlastnit dražší auto, nosit hodinky či šperky. Lidský život tu nemá téměř žádnou hodnotu, pro oběti je zde pravidlo, hlavně se nebránit, nebo nezůstanou živi. Domy jsou obehnány vysokými ploty s ostnatými dráty, případně i pod elektrickým napětím a kamerovým systémem. Horní patra budov mají dokonce mříže na oknech, aby se nikdo nedostal ze střechy do domu. Vysoká kriminalita a hluboká krize má vliv na celkový život ve Venezuele. Nemocní nemají přístup k lékům, lékařská péče je zanedbaná a nemocnice nemají ani stálý přístup k elektřině. Odhaduje se, že 85% léků není ve Venezuele k dispozici vůbec. Omezený přístup k čisté vodě má za následek propuknutí mnoha nemocí jako je svrab, průjem, malárie. „*Milióny lidí uteklo ze země, přesto Madurův režim odmítá požádat o humanitární pomoc, protože by údajně otevřela dveře zahraniční intervenci.*“⁵⁷

Dalším sektorem, které je hluboce zasaženo je školství, kde se potýká s nedostatkem školních pomůcek například knih, sešitů, či psacích pomůcek. Tyto komodity si však nemůže dovolit každý. Nejen, že je nedostatek těchto nezbytností, ale není ani dostatek učitelů, kteří odcházejí ze země za lepším platem a životem. Ani školám se nevyhnou výpadky elektřiny, které je zavrou i na několik dní. Krize má dopad i na děti, které díky situaci ve státě trpí depresemi a roste absence žáků.

Co se týče migrace, tak je odhadováno až 4 miliony osob, což je zhruba 10% z celkové populace.⁵⁸ Současná situace ovlivňuje i bezpečnost okolních států. Nejvýraznějším problémem je migrace a organizovaný zločin. Dotčenými zeměmi jsou hlavně Brazílie, Kolumbie, Peru, Ekvádor nebo Karibik. Migranti, kteří přicházejí, mají často problém najít práci, a tak se uchylují k trestné činnosti a tím ohrožují vnitřní bezpečnost státu. V příloze 2 je na mapě znázorněno odhadovaný počet migrantů a místa kam emigrovali. Organizovaný zločin či terorismus jsou častými problémy, se kterými se poté musí země potýkat a tím se i vyostřují vztahy s Venezuelou, která nemá kontrolu nad svými

---

⁵⁷ ZBAVITELOVÁ, Gita. Hlad, nedostatek léků a vysoká kriminalita. Venezuelané pouze přežívají, ukazuje studie. Irozhlas [online]. 2018 [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/venezuela-nedostatek-potravin-zdravi_1803010630_jak

⁵⁸ Viz. příloha 2

hranicemi. Venezuela je hrozbou i pro zbytek světa, kdy je obviňována z vazeb na mezinárodní terorismus konkrétně na členy hnutí Hizballáh, které je hrozbou pro celé mezinárodní společenství.

2.6 KORUPCE A ORGANIZOVANÝ ZLOČIN

Korupce⁵⁹ ve Venezuele není žádným novým termínem a provází její vnitropolitický vývoj posledních 100 let. Korupce se stala také jeden z důvodů mnoha demonstrací v zemi. Nejčastěji je korupce ve Venezuele z důvodu ropné politiky. Ostatně bývalý prezident Carlos Andrés Pérez zpronevěřil 250 milionů bolívarů⁶⁰. Pérezem to však neskončilo a korupce dále probíhala i za vlády Cháveze i přesto, že při svém zvolení hlásil jako jeden z cílů odstranit korupci ve Venezuele. Převážně sloužila k propagandě režimu a uplácení státních úředníků či bezpečnostních složek. Tím, že ropná společnost PDVSA byla znárodněna, nebyly nikde ověřitelné příjmy z ropy, a toho se také hojně využilo ke korupci.

Korupci ve Venezuele se kompletně věnuje projekt Chavismo Inc., který představuje kompletní databázi sledovaných projektů, firem a lidí, kteří jsou přímo či nepřímo spojení s venezuelskými fondy. Mezi ne patří vysocí úředníci nebo podniky spojené s vládou. Projekt založili Transparencia Venezuela, Rebel Alliance Investigates (ARI) a latinskoamerická žurnalistická platforma CONNECTAS. Projekt má podporu i od iniciativy Transparency International the global coalition against corruption. Dle projektu Chavismo Inc., momentálně probíhá více než 86 vyšetřování a více než 30 miliard USD, které souvisejí s praním špinavých peněz. Projekt ukazuje vzájemné interakce mezi subjekty a podává graficky znázorněné sítě/propojení mezi nimi.⁶¹

---

⁵⁹ Korupce – označuje zneužití postavení či funkce v politice či státních institucích ve svůj vlastní prospěch.

⁶⁰ DAVISON, Phil. President of Venezuela during the oil boom who was later forced out of office. Independent [online]. 2010 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/obituaries/carlos-andr-233-s-p-233-rez-president-venezuela-during-oil-boom-who-was-later-forced-out-office-2170933.html>

⁶¹ Chavismoinc. *Chavismoinc* [online]. 2020 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://chavismoinc.com/en/base-de-datos/>

Další téma, které se Venezuely týká, jsou drogy. Vzhledem k sousední Kolumbii, se stala Venezuela jakýmsi přepravníkem drog. Avšak drogová činnost se nevyhýbá ani samotnému prezidentovi Madurovi, kdy se do obchodu zapletli i jeho synovci, kteří pašovali drogy do USA.⁶² Do pašování jsou zapleteny i bezpečnostní složky a také armáda, která kontroluje transport a bere si z něj jakousi „provizi“. Nicolas Maduro byl také v roce 2020 obviněn Spojenými státy z nelegálního obchodu s drogami, kdy měl vést zločineckou organizaci pod názvem Kartel Sluncí. Byla vypsána i odměna 15 milionů USD (americkým úřadem pro potírání drog, DEA) za informaci vedoucí k jeho zatčení či usvědčení z narkoteroristické činnosti, dle úřadu se totiž měl snažit Maduro zaplavit USA kokainem a oslabit je tak.⁶³ Také dle DEA bývalý člen Národního shromáždění Adel El Zabayar spolupracoval s Madurem při organizaci této činnosti. Celkově je kriminalita ve Venezuele na vysoké úrovni, čemuž neprospívá ani hluboká krize, ve které se Venezuela nachází.

---

⁶² Budoucnost Venezuely rozhodne „Sluneční kartel“. Armáda řídí státní firmy a zřejmě i drogový byznys. Ct24.ceskatelevize [online]. 2019 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2720690-budoucnost-venezuely-rozhodne-slunecni-kartel-armada-ridi-statni-firmy-a-zrejme-i-> Muži byli odsouzeni za pokus o pašování 800kg kokainu do USA.

⁶³ Former member of Venezuelan National Assembly charged with narco-terrorism, drug trafficking and weapons offenses. Dea [online]. 2020 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.dea.gov/press-releases/2020/05/27/former-member-venezuelan-national-assembly-charged-narco-terrorism-drug>

3 POSTAVENÍ VENEZUELY V MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH

3.1 ZAHRANIČNÍ POLITIKA HUGO CHÁVEZE

V této podkapitole si ukážeme, jak se vyvíjela dále zahraniční politika během éry Cháveze, jaké byly problémy, během jeho vlády, kdo byl přítel a kdo se naopak snažil o svržení jeho vlády, kde si hledal spojence a s jakými zeměmi uzavíral dohody. Nesmíme ani v tomto období zapomenout na ropu, která měla na zahraniční politiku značný vliv. V tomto odvětví viděl Chávez velkou příležitost, jak upevnit svoji moc, i když zprvu kritizoval ekonomickou závislost na ropě. Ropa byla jedním z témat jeho politiky a rozhodl se ji postavit na jedno z prvních míst. Přeci jen, měl Chávez vysoké ambice, co se sociální politiky týče a chtěl všem obyvatelům zajistit vysoký životní standard, nebo se k němu alespoň přiblížit. Ropa se tak stala prostředkem, jak financovat sociální dávky a programy, které nakonec dostaly Venezuelu do krize. Snažil se tak ze všech sil zvednout výdělek z ropy. Obnovil tak opět naprostou kontrolu nad ropným průmyslem. K tomu ale potřeboval zapojení organizace OPEC, které je Venezuela zakládajícím členem, ovšem poslední léta její aktivita nebyla tak vysoká, jako na začátcích. Bylo tak nutné opět oživit spolupráci a dohodnout se na kvótách k produkci ropy.

OPEC neboli Organizace zemí vyvážejících ropu byla založena roku 1960. „*Mezi zakladateli byl Irák, Írán, Kuvajt, Saúdská Arábie a Venezuela. Hlavním cílem organizace je koordinace a sjednocení ropné politiky členských zemí a stanovení nejlepších prostředků k ochraně jejich zájmů a to jak jednotlivě či kolektivně.*“⁶⁴ Také zajišťuje stabilizaci cen ropy a to na mezinárodních trzích. V době založení kartelu byl na trhu ještě kartel Seven Sisters, který do té doby dominoval ropnému průmyslu.⁶⁵

---

⁶⁴ Statute. Opec [online]. 2012 [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: https://www.opec.org/opec_web/static_files_project/media/downloads/publications/OPEC_Statute.pdf

⁶⁵ Seven Sisters – složení ze sedmi velkých ropných společností, které ovládaly ropný trh. Patřily sem Exxon, Mobil, Chevron, Gulf Oil, Texaco, BP a Shell. Tyto společnosti jsou na trhu dodnes.

Založení OPEC bylo hlavně z důvodu převýšení zásob ropy oproti spotřebě. Země mají mezi sebou stanovené kvóty pro produkci a cenu ropy, které musí dodržovat. Avšak nebylo tak tomu vždy, do vzájemných vztahů se promítly momenty, které ovlivnily vzájemnou spolupráci. Patří mezi ně ropné šoky v letech 1973 a 1979. První ropný šok byl následkem napadení Izraele ze strany Egypta a Sýrie.⁶⁶ V roce 1979 je další ropný šok spojen s Íránskou revolucí.⁶⁷ Tyto události měly vliv na cenu a produkci ropy. Od této doby mělo OPEC velké slovo v ropném průmyslu. Avšak v 80. letech začaly ceny oslabovat až do roku 1986, kdy byl nadbytek ropy a velmi malá poptávka. To mělo za důsledek potíže v ekonomice členských zemí, které byly zčásti nebo úplně závislé na zisku z ropy. Po této zkušenosti začalo OPEC zavádět kvóty, kterých se země držely a vyvarovaly se případným potížím v budoucnu.

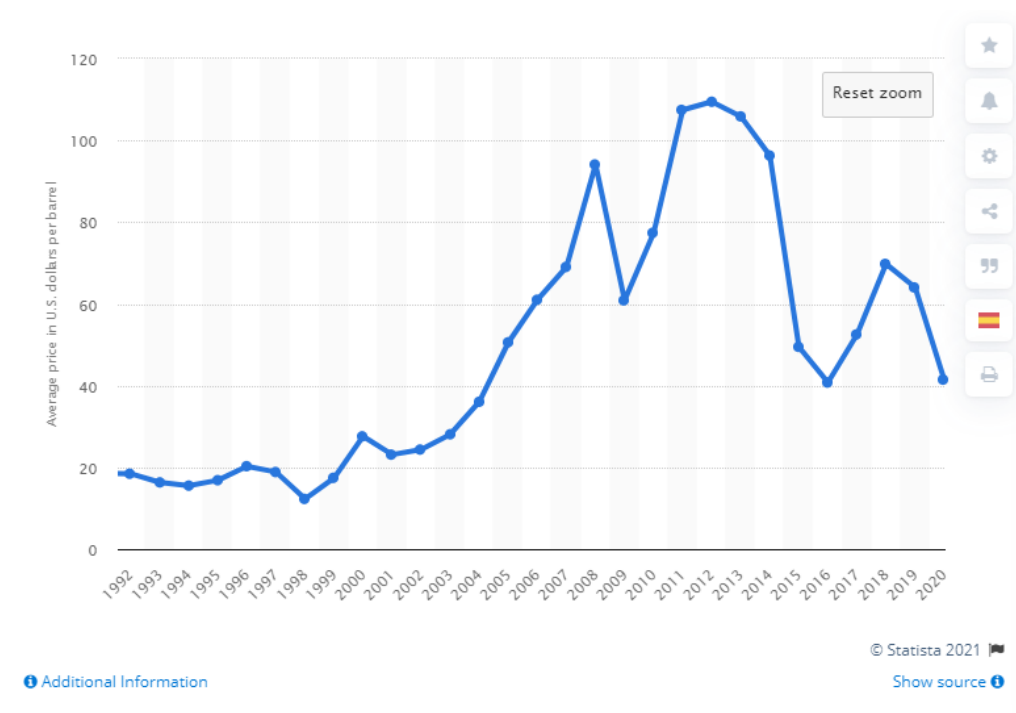
Na 40. summitu OPECU pak Chávez naznačil, že díky dodávce ropy ostatnímu světu, by měly být sníženy zahraniční dluhy. Jeho jedním z cílů také bylo navrácení slávy OPECU a podporoval své kolegy také svými návštěvami, při kterých apeloval na dodržování stanovených kvót a to hlavně za cílem zvýšení ceny ropy na minimálně 22 USD, podařilo se ji však dostat až na 94 USD v roce 2008, níže graf ukazuje, jak se vyvíjela cena ropy v rámci OPEC.

---

⁶⁶ Bylo uvaleno embargo na Egypt a Sýrii, aby chránilo Izrael. Snížila se produkce ropy a díky tomu vyrostla její cena.

⁶⁷ Íránská islámská revoluce 1978-1979, nastolení vlády islámských šíitských fundamentalistů, kteří uznávají pouze doslovný výklad svatých textů Islámu.

Graf 10: Vývoj ceny ropy v rámci OPEC

Zdroj⁶⁸

Venezuela a USA

„Chávez v rámci upevňování postavení v OPECU navštívili Saddáma Husajna v Iráku. Toto vyvolalo velmi negativní pocity u ministerstva zahraničí USA: „Nejsme si jisti, zda nejde spíš o pochybnou počtu být první demokraticky zvolenou hlavou státu, která se setkala s iráckým diktátorem.“⁶⁹

Dalším problémem viděl Washington odmítnutí Venezuely, aby americkým vojenským protidrogovým vzdušným silám povolili let přes svůj vzdušný prostor.⁷⁰

⁶⁸ Average annual OPEC crude oil price from 1960 to 2020. Statista [online]. 2020 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/262858/change-in-opec-crude-oil-prices-since-1960/>

⁶⁹ LIVINGSTONEOVÁ, Grace. *Zadní dvorek Ameriky*. 1. Příbram: GRIMMUS, 2009, s. 182, ISBN 978-80-87461-02-0

⁷⁰ Tamtéž, s. 182-183

Avšak přesto za vlády Billa Clintona byly vztahy s Venezuelou velmi chladné. Důvod, proč došlo ke zhoršení vztahů mezi Venezuelou a USA není jen jeden. Opírá se hlavně o Cháveze snahu oprostít se od závislosti a fungovat jako samostatný silný a schopný stát. Dosud byly vztahy velmi vřelé, bylo mezi nimi silné spojení, jak je již zmíněno, počátek těžby ropy byl jedním z příčin úzkého přátelství. S nástupem Cháveze došlo k dramatickému zhoršení vztahů, které nikdo neočekával. Důvodem je také i politika, kterou Chávez nastolil, neboli socialismus 21. století, což bylo něco, co s čím USA nesouhlasila.

Za vlády George W. Bushe přišlo prudké zhoršení vztahů mezi USA a Venezuelou, kdy zkritizovala návštěvu Cháveze v Iráku a také návštěvu Fidela Castra ve Venezuele. V roce 2000 totiž podepsal Chávez s Castrem dohodu o dodávce 53 tisíc barelů ropy denně a to výměnou za dodání tisíců zdravotníků a lékařů do Venezuely, kteří napomohli naplňovat jeho sociální mise. Tudiž i tímto způsobem se snažil Chavez plnit své politické vize. Chávez pak nepomohl situaci, když kritizoval americkou invazi v Afghánistánu a to po teroristickém útoku 11. září 2001 v New Yorku a na Pentagon ⁷¹.

Dalším, komu nebyla Venezuela tolik lhostejná, byl Mezinárodní republikánský institut (International Republican Institute, IRI), kdy roku 1998 varoval, že Venezuele hrozí opuštění své demokratické cesty, na kterou se pustila většina států Latinské Ameriky.⁷²

Tato instituce tak investovala 500 000 USD do venezuelských politických stran a to na školení členů.

ALBA

Myšlenka o vytvoření uskupení ALBA (La Alianza Bolivariana para los Pueblos de Nuestra América) patří Hugo Chávezovi. Vyslovil ji na třetím summitu v roce

---

⁷¹ Útok na World Trade Centrum a Pentagon (ministerstvo obrany spojených států), k útoku se přihlásila islamistická organizace al-Káida. Reakcí bylo vyhlášení války proti teroru a začátek invaze do Afghánistánu Spojenými státy.

⁷² Tamtéž viz. 42., s. 183

2001 Sdružení karibských států.⁷³ Sdružení byla protiváhou k zóně volného obchodu pro Severní a Jižní Ameriku FTAA.⁷⁴ Prohlášení o vytvoření ALBA podepsali Chávez a Castro v roce 2004 a bylo to také považováno za první summit tohoto uskupení. Základním principem byla solidarita národů Latinské Ameriky a Karibiku na základě myšlenek osobností jako je Simon Bolívar či Jose Martí. Cílem bylo odstranit sociální nerovnost, zlepšit životní úroveň a také rovnost všech členských zemí. Integrační projekty, které se v rámci ALBA uskutečnily, bylo například podepsání smlouvy o obchodu národů (TDN) a to z iniciativy bolivijského prezidenta Eva Moralese. Tato smlouva měla zajistit obchodování mezi zeměmi bez vybírání cel. V roce 2008 byla za účelem prohloubení ekonomické integrace založena banka ALBA.

Nesmíme opomenout důležitý moment a to o pokus o svržení Cháveze v roce 2002. USA tehdy podpořila Chávezova rivala Pedra Carmony, který se měl stát novým Venezuelským prezidentem. Dle odtajněných dokumentů USA o plánovaném puči věděla CIA, ale Venezuelu nevarovala. Také dle dokumentu USA financovaly opoziční strany organizace a to vše s cílem dosazení Carmonyho do prezidentského křesla.⁷⁵

Také Frank Urbanic hlavní zmocněnec koordinátora pro boj proti terorismu reagoval na Venezuelu znepokojivým způsobem: „*Jednání venezuelské vlády je ve všech směrech neuspokojivé. Vláda Venezuely prohlašuje, že pokládá válku vedenou Spojenými státy proti terorismu za lest maskující americké imperialistické ambice. Odmítá odsoudit narkoteroristické organizace v Kolumbii a veřejně se zastává věci teroristů v Iráku.*“⁷⁶

Po zbytek Cháveze vlády nebyly vztahy s USA dobré, dokonce v roce 2006 v projevu OSN Chávez označil George Bushe za „d'ábla“.⁷⁷

---

⁷³ ACS-AEC regionální sdružení států Střední Ameriky a Karibiku, které vzniklo roku 1994. Věnuje se obchodu, dopravě, turismu a boji proti přírodním pohromám. Je jedním z pozorovatelů Valného shromáždění OSN.

⁷⁴ FTAA (Free Trade Area of Americas) – iniciativa o vytvoření zóny volného obchodu, která ale nebyla nikdy zrealizována.

⁷⁵ LIVINGSTONEOVÁ, Grace. *Zadní dvorek Ameriky*. 1. Příbram: GRIMMUS, 2009, s. 186-187, ISBN 978-80-87461-02-0

⁷⁶ LIVINGSTONEOVÁ, Grace. *Zadní dvorek Ameriky*. 1. Příbram: GRIMMUS, 2009, s.176 ISBN 978-80-87461-02-0.

⁷⁷ Venezuela's Chavez calls Bush 'the devil'. Zpravy.aktualne [online]. 2006 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/id/wbna14923411>

*"Včera sem přišel ďábel," řekl Chávez, zmínil na Bushovu adresu a udělal znamení kříže. "Přišel sem a mluvil, jako by byl vlastníkem světa."*⁷⁸

USA často kritizovala Venezuelu za porušování lidských práv, ale nejen USA, ale i OSN, která vyslala ještě před nástupem Cháveze delegaci, která měla zkoumat zneužívání bezpečnostních složek k mučení a týrání.⁷⁹ I přesto, že nová ústava obsahovala značné prvky o lidských právech, situace se nezlepšila. Po nástupu Baracka Obamy do úřadu prezidenta, byly vztahy na neutrální úrovni a můžeme zde vidět takzvanou soft power.⁸⁰ I když Chávez několikrát urazil Obamu svými výroky na jeho jméno, nebyly zde tak špatné vztahy jako za vlády Bushe.

Sankce

Režim a styl vlády Cháveze se neobešel bez sankcí, které na něj uvalilo hlavně USA. Někdejší ministryně zahraničí USA Hillary Clintonová zařadila společnost PDVSA na seznam společností, které byly sankciovány za podporu íránského energetického sektoru.

Pro režim Cháveze se našlo spousty kritiků nejen na poli mezinárodních vztahů, ale také i mezi nadnárodními organizacemi. Například organizace Human Rights Watch zveřejnila v roce 2008 report, kde kritizuje Chávezův režim a uvádí, že manipuluje se soudy, zastrašuje média a odbory a občany. Reakcí na tuto kritiku Venezuela vykázala zástupce ředitele společnosti Human Right Watch a uvedla, že zasahovali do vnitřních záležitostí země. Ostatně tímto argumentem se vláda oháněla vždy, když dostala kritiku ze zahraničí.

---

⁷⁸ Tamtéž

⁷⁹ LIVINGSTONEOVÁ, Grace. *Zadní dvorek Ameriky*. 1. Příbram: GRIMMUS, 2009. s. 192 ISBN 978-80-87461-02-0.

⁸⁰ Soft power – prostředek k prosazování diplomacie měkkou silou. Použití dialogu, přesvědčování, spolupráce a schopnost zaujmout. Koncept vytvořil politolog a teoretik mezinárodních vztahů Joseph Nye z Harvardovy univerzity.

3.2 VENEZUELA A KUBA

Vztahy mezi Venezuelou a Kubou byly vždy dobré. Poté, co se vlády ujal Chávez, se však ještě více zlepšily. Chávez a Castro, kterého považoval za svého mentora, sdíleli pevné přátelství. Oba se poznali ještě dávno před Chávezovým prezidentováním a dokonce při jeho prvním neúspěšném pokusu o puč se odebral do exilu na Kubu. Castro a Chávez sdíleli stejnou ideologii, díky které se stali spojenci až do konce života. Sdíleli společný nenávistný postoj k USA, což bylo jedním z nejdůležitějších faktů jejich přátelství, čehož si bylo USA vědomo a bralo toto spojenectví za budoucí hrozbu. „*Také si navzájem slíbili, že vymažou rozdíl mezi chudými a bohatými.*“⁸¹ Po nástupu Castrova mladšího bratra Raúla Castra pokračovaly obě země ve vzájemné spolupráci, nikterak tomu není ani v současnosti za vlády Miguela Díaz-Canela. Během jeho vlády se zhoršily americko-kubánské vztahy a došlo i na další sankce vůči Kubě. Důvodem byly právě vřelé vztahy s Venezuelou, a podpora Madurova režimu.

Venezuela nebyla viděna zrovna v dobrém světle i co se týče bezpečnosti a bezpečnostních hrozeb. *Frank Urbancic*⁸² zařadil Cháveze mezi „*teroristy, islámské radikály a povstalce*“, *k nimž patří „narkoteroristické organizace v Kolumbii“ a levičáci z Ekvádoru*“, *stejně jako povstalci v Iráku a Hizballáh*“.⁸³

Vzhledem ke svým činům, není překvapivé, že svět a mezinárodní organizace vidí Cháveze jako hrozbu. Vzhledem k jeho impulzivnímu jednání a způsobu jeho vlády, je možný strach i na místě.

---

⁸¹ Chávez s Castrem směnili ropu za lidi. Venezuelský režim drží u moci tisíce kubánských vojáků a „poradců“. Ct24 [online]. 2019 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2727176-chavez-s-castrem-smenili-ropu-za-lidi-veneuzelsky-rezim-drzi-u-moci-tisice-kubanskych>

⁸² Vládní koordinátor v boji proti terorismu USA.

⁸³ LIVINGSTONEOVÁ, Grace. *Zadní dvorek Ameriky*. 1. Příbram: GRIMMUS, 2009. s. 195 ISBN 978-80-87461-02-0.

3.3 ZAHRANIČNÍ POLITIKA PREZIDENTA NICOLASE MADURA

Režim, který vedl Chávez a v němž pokračuje i Maduro má své podporovatele. Mezi ně patří Čína, Rusko, Írán nebo Turecko. Pro Rusko a Čínu je důležitá Venezuela vzhledem k geopolitickým vlivům v Latinské Americe.

- Čína – propůjčila Venezuele celkem 62 miliard dolarů, stala se tak jakýmsi zástupcem z pozice investora místo USA. Odsuzuje sankce uvalené USA na Venezuelu a vměšování EU a USA do vnitropolitických záležitostí. Od nástupu Cháveze uzavřeli kontrakty o odběru ropy a vybudování rafinerie, jelikož je venezuelská ropa těžká, jsou potřeba i určité technologie pro její zpracování.
- Rusko – z Ruska přicházelo do Venezuely mnoho finančních prostředků, hovoří se až o 17 miliardách dolarů, tato informace však nebyla nikdy Ruskem potvrzena. Vřelé vztahy pochází ještě z dob Chávezovy vlády, kdy společně zastávali protiamerickou politiku.
- Írán – vřelé vztahy stojí na základech Chávezovy vlády, kdy se představitelé země navzájem navštěvovali. Sdíleli stejný postoj k USA a americkému imperialismu.
- Turecko – nakupuje ve Venezuele zlato a dodává humanitární a potravinovou pomoc. Sympatie jsou také mezi prezidenty, protože ho Erdogan považuje za silného vůdce.

*„Na poli mezinárodních vztahů pokračoval Maduro v Chávezově odkazu. Jak je již zmíněno, USA je pro něj stále nepřítelem a označil je za důvodem vnitřních nepokojů v zemi.“*⁸⁴ Během Madurovy vlády řada zemí uvalila na Venezuelu sankce. Mezi nimi byly USA, EU, Kanada, Mexiko, Panama, Švýcarsko. Sankce byly reakcí na represe během venezuelských protestů v roce 2014, 2017 a také průběhu voleb v roce 2018. Sankce byly uvaleny také na vysoké úředníky, mezi kterými byli i představitelé

---

⁸⁴ Venezuela's Maduro attacks 'fascist' protesters for setting man alight. Reuters [online]. [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics/venezuelas-maduro-attacks-fascist-protesters-for-setting-man-alight-idUSKBN18H120>

Nejvyššího soudního dvora a Ústavodárního Národního shromáždění či členové vojska a soukromé osoby. Většina byla uvalena z důvodu porušování lidských práv, potlačování demokracie, korupce a degradaci právního státu. Sankce se týkaly zamrazení účtů a aktiv jednotlivců, zákaz transakcí, zbrojního embarga a zákaz vstupu na území. Dotkly se také ropného průmyslu, těžebního, potravinářského a bankovního průmyslu.

Níže seznam některých sankcí uvalených na Venezuelu:

- 2015 - USA – Barack Obama označil Venezuelu za bezpečnostní hrozbu. Nařídil zamrazení majetku některých venezuelských úředníků. Mezi nimi byl například Antonio Benavides Torres (velitel ozbrojených sil) či ředitelé firmy SEBIN (zpravodajská agentura). Mezi tyto osoby se dostal roku 2017 i Nicolas Maduro.
- 2017 - USA za vlády Donalda Trumpa zakazuje jakékoliv transakce spojené s dluhopisy spojené s ropnou společností PDVSA. Zákaz nákupu cenných papírů od Venezuelské vlády.
- 2017 - EU embargo zbraní a jakýkoliv materiál ze zbrojního průmyslu.
- 2018 - USA zákaz transakcí s jakoukoli digitální měnou.
- 2018 - EU – přidala osoby na sankční seznam
- 2018 - Velká Británie – zbrojní embargo
- 2019 – USA sankce na ropné tankery, které dováží ropu na Kubu.
- 2019 – USA zrušení více než 1000 víz pro Venezuelany

Všechny sankce mají společné to, že bojují proti situaci ve Venezuele. Mají docílit dodržování lidských práv a zlepšení situace v zemi, zastavení korupce a stíhání opozičních stran. V roce 2019 však na sankce reagovaly převážně humanitární organizace, které označily tyto kroky za ohrožující pro venezuelské obyvatelstvo, hlavně to chudé. Je také dááno najevo, že za prezidenta je považován Juan Guadióa a snaží se tak o odstoupení Madura. Také je odsouzena jakákoliv možná vojenská intervence, což původně zamýšlelo USA.

3.4 ÚČAST V MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍCH

Venezuela je součástí několika projektů a organizací. Níže jsou popsány ty nejpodstatnější.

- Latinskoamerický hospodářský systém (SELA)
- Mercosur
- Organizace amerických států (OAS)
- Organizace spojených národů (OSN)
- Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC)
- Sdružení karibských států (ACS-AEC)
- Společenství latinskoamerických a karibských států (CELAC)
- Unie jihoamerických národů (UNASUR)

Kritika Venezuely se nesla i z mezinárodních organizací a to převážně OSN, OAS, Human Rights Watch. Situace v zemi značně komplikuje vztahy na mezinárodním poli a mezi organizacemi. Avšak vždy, když byl někdo kritický k Venezuele, vláda se ohradila s tím, že je to zásah do vnitropolitických záležitostí. Kritika je nejčastější za porušování lidských práv, narkoterorismu či nedodržování dohod.

Reakcí na Venezuelskou krizi byla založena mezivládní organizace The Lima Group, který má za cíl řešit krizi ve Venezuele a to pomocí koordinace zúčastněných zemí a vyvíjeným tlakem na Venezuelu. Skupinu tvoří 15 států, které řeší několik problémů a to:

- propuštění politických vězňů
- ukončení porušování lidských práv
- nastolení svobodných voleb

Tato organizace také odmítla v roce 2020 parlamentní volby. Ohradila se proti plánu Nicolase Madura uspořádat parlamentní volby bez účasti všech politických stran a vyjádřila nesouhlas a odmítnutí nelegitimního režimu. Toto prohlášení podepsaly Bolívie, Brazílie, Kanada, Chile, Kolumbie, Kostarika, Guatemala, Honduras, Panama, Paraguay a Peru. Dlouhodobě se tak snaží prosadit svobodné volby a vytvoření přechodné

vlády. Maduro se vždy proti jakémukoliv nesouhlasu ohradí tím, že byl zvolen legitimně a spravedlivě.

USA, EU a někteří členové skupiny oznámily, že pokud bude nějaký pokrok vedoucí k vytvoření přechodné vlády a vyhlášení svobodných voleb, jsou ochotny diskutovat o zmírnění sankcí uvalených na Venezuelu.

„V říjnu 2020 vyzvala The Lima Group, aby stížnosti za porušování lidských práv ve Venezuele obsažené ve zprávě OSN sloužily jako důkaz pro Mezinárodní trestní soud při vyšetřování nelegitimního režimu Nicolase Madura.“⁸⁵

Vyzývá tak k prošetření režimu ve spojení s organizovaným zločinem (věnuje se v předešlých kapitolách), korupčního jednání, narkoterorismu, obchodování s lidmi a pašováním. V souvislosti s tím také byla vytvořena nezávislá mezinárodní mise The Independent International Mission (pod OSN), které vyšetřují zmizení lidí, mučení, vydírání a mimosoudních poprav, kterých se dopustily bezpečnostní jednotky (policie, národní zpravodajská služba či generální ředitelství vojenské kontrarozvědky).

Francisco Cox jeden ze členů mise uvedl ve svém prohlášení: *„Zpravodajské agentury podrobily disidenty jak muže i ženy – sexuálnímu násilí včetně znásilnění, fyzického mučení elektrickými šoky či výhružkám proti zadrženým či jejich blízkým.“⁸⁶*

V současnosti uvedla OSN, že USA a EU, které uvalily sankce na Venezuelu, mají podíl na humanitární krizi ve Venezuele a vyzvala tak tímto, aby byly tyto sankce zrušeny. Alena Douhan, která je zpravodajkou pro OSN, uvedla, že tyto sankce mají negativní dopad na život obyvatel v zemi, zejména lidská práva, dostupnost potravin, zdraví, vzdělání a rozvoj. Také uvedla, že tyto sankce porušují mezinárodní práva a nesouhlasí s uvalením sankcím na vývoz venezuelské ropy, na níž závisí její

---

⁸⁵ SZKLARZ, Eduardo. Lima Group Requests Using Human Rights Violations as Evidence in International Criminal Court. Dialogo-americas [online]. 2020 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://dialogo-americas.com/articles/lima-group-requests-using-human-rights-violations-as-evidence-in-international-criminal-court/>

⁸⁶ Tamtéž

ekonomika. Taktéž vyzvala USA, Velkou Británii a Portugalsko, aby zrušily tyto sankce, jelikož tyto sankce zamezují boji proti Covid-19⁸⁷

V lednu 2021 oznámila EU a The Lime Group, že opouštějí od podpory vůdce Venezuelské opozice Juana Guadóa jako prozatímního prezidenta Venezuely. Označuje ho tak pouze jako člena opozičních aktérů.

---

⁸⁷ POZZEBON, Stefano a Caitlin HU. US-led sanctions on Venezuela "devastating" to human rights, says UN report. Edition.cnn [online]. 2020 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/02/12/world/us-venezuela-sanctions-alina-douhan-intl/index.html>

ZÁVĚR

V předešlých kapitolách jsme si stručně shrnuli vývoj Venezuely od jejího počátku, kdy si prošla velkým ekonomickým růstem po objevení ropy, přes budování zahraniční politiky skrze její export do světa. Můžeme zde vidět budování kvalitních vztahů hlavně s USA, které jí bylo velkým finančním sponzorem a také postupný vnitropolitický vývoj od demokracie až po socialismus 21. století.

Venezuela si za posledních 100 let prošla velkým vývojem, realita dnešních dní ukazuje smutný důsledek režimu, který v ní byl nastolen. Země, která díky největším zásobám ropy patří na první příčky v tomto prvenství a bojuje s krizí. Od nástupu Hugo Cháveze se mnoho zlepšilo, ale i zhoršilo. Před jeho nástupem měla Venezuela velký zahraniční dluh. Jeho vize pro lepší budoucnost Venezuelanů mají přesah do současnosti a zanechal v ní velký otisk na dlouhá léta. Při svém zvolení si získal lid hlavně svým přímočarým projevem a jakousi bezprostředností, tím, že byl „obyčejným mužem z lidu“ a záleželo mu na chudším obyvatelstvu, získal mnoho hlasů a popularitu. Není pochyb o tom, že jednal s dobrým úmyslem, aby pomohl zemi, avšak důsledek špatně zvolených rozhodnutí dnes pociťují všichni obyvatelé země a nejen oni. Krize, která začala při jeho nástupu, ač si to neuvědomoval, ovlivnila i mezinárodní vztahy. Značné zhoršení vztahů s USA a mnohými mezinárodními organizacemi si kompenzoval přátelstvím hlavně s Kubou, Ruskou, Čínou a Íránem. Jeho pevný protiamerický postoj a boj proti americkému imperialismu měl za následek to, že i při nástupu Nicolase Madura se pokračovalo v tomto odmítavém postoji. Jedním z hlavních důvodů byla jakási hrdost a národní identita a hlavně oproštění se od závislosti na USA. Jelikož byla USA velkým spotřebitelem venezuelské ropy, navazoval Chávez přátelství jinde a opět k tomuto použil ropu za výhodné ceny. Vzhledem k růstu cenu ropy, si tak mohl Chávez dovolit naplňovat své vize a to skrze sociální programy, které mnohonásobně zlepšily kvalitu života v zemi. Avšak nebyly to programy, ale špatné hospodaření s penězi, které dostaly Venezuelu do značných problémů. Chávez čelil mnoha pokusům o převrat, možná i ty mu pomohly pak upevnit svoji moc ještě více.

Tím, jak byla věnována pozornost chudému obyvatelstvu, byla opomenuta střední a vyšší třída a právě oni se většinou snažili sesadit Cháveze z křesla. Po pokusech pak ale

namířil programy na všechny obyvatele a to bez rozdílu. Prostředky, které byly získány z ropy, putovaly nejen na sociální programy, ale také do vzdělání či zdravotnictví. Avšak za dobu jeho vlády se nenašla chvíle na diverzifikaci ekonomiky a jak se odpoutat na závislosti na ropě a to hlavně kvůli její kolísající ceně na trhu.

Po smrti Cháveze nastoupil do úřadu Nicolas Maduro, který pokračoval v ideologii a vizích Cháveze a měl v něm velikou důvěru. Avšak po náhlému propadu ceny ropy začala ve Venezuele krize a ekonomika se propadla do hluboké recese. Rekordní inflace, která dosahovala desetitisíců procent, prohloubilo ji další tisknutí peněz, které však rychle ztrácejí hodnotu. Pro nákup základních potravin je potřeba velké množství bankovek, lidé se proto přesunuli k platbě dolarem či eurem, to se však stává často jako cíl zlodějů a tím vzrostla i kriminalita.

Ropa tedy není v tomto případě žádnou zárukou, být bohatou zemí, ač má největší zásoby ropy na zemi. S krizí začala upadat i kvalita života pro občany. Začaly chybět základní potraviny, zboží, léky, objevilo se mnoho nemocí, které byly do té doby vymýcené.

Tato situace vyústila v nepokoje mezi občany, kteří vyšli do ulic na protesty, avšak byli vždy potlačeni. Madurova taktika, jak umlčet rozbouřený lid pobouřila mnohé země i mezinárodní organizace. Tvrdé potlačení protestů, kde dochází i k úmrtí není ve Venezuele ničím neobvyklým. V důsledku humanitární krize, která má přesah i do geopolitiky uprchlo ze země na 5 milionů obyvatel, což způsobilo značné potíže zemím, které tyto uprchlíky přijaly. Tak velké množství uprchlíků zvýšilo kriminalitu hlavně v zemích střední Ameriky a státech Karibiku.

V lednu 2019 se zdlouhavá krize proměnila i ve vnitropolitickou krizi. Juan Guaidó, který vedl venezuelské Národní shromáždění. 5. ledna 2019 odmítl uznat Madura jako legitimně zvoleného prezidenta a nabídl vytvoření přechodné vlády, zároveň se prohlásil za prozatímního prezidenta. Maduro na opozici reagoval jako na americkou intervenci do vnitropolitických záležitostí, jelikož Guaidóa uznává jako prezidenta většina demokratických zemí, zejména USA. Mezinárodní organizace, ale i země mají různý názor na situaci ve Venezuele. A protože 55 států uznalo jako prezidenta Juana Guaidóa, který byl v roce 2019 uznán i Národním shromážděním, byl vyvinut tlak na Madura, aby

opustil úřad. Jsou tu ale země, které s tímto nesouhlasí a plně podporují Madura, mezi ně patří hlavně Čína, Rusko, Turecko, Írán a Argentina. Avšak změna ve prospěch Guaidóa je v nedohlednu a mnoho lidí přestává věřit, že se podaří svrhnout Madurovu vládu. Jedním z důvodů, proč se drží u moci je i uplácení opozičních poslanců, aby přešli na druhou stranu, či podpora soudců. Navíc Juan Guaidó nezískává takovou podporu, jako na začátku.

K situaci dnešních dní se dá říci, že je „konec“ ropné velmoci pro Venezuelu. Vlivem poklesu poptávky po ropě a probíhající pandemii nebo sankcím ze zahraničí se musí Venezuela potýkat s existenční krizí.

K příležitosti odchodu z prezidentského postu USA Donald Trump zrušil poslední den své vlády deportace Venezuelanů, kteří se nelegálně usadili v USA, to se však nevztahuje na zločince. Reagoval tak na současnou krizi ve Venezuele a také světovou pandemií COVID-19, která zasáhla celý svět.

Téma bakalářské práce by se dalo více rozvést v dalším výzkumu, kde by byl podrobněji popsán ekonomický vývoj, tedy hlavně nejsledovanější aspekty, jako je ropná politika, inflace, sociální zabezpečení, rozvoj země a mnoho dalšího. Také zahraniční politika a také současná situace a její možná východiska, jak dostat zemi z krize.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

LIVINGSTONEOVÁ, Grace. Zadní dvorek Ameriky. 1. Příbram: GRIMMUS, 2009. ISBN 978-80-87461-02-0.

OPATRŇÝ, Josef. Amerika v proměnách staletí. 1. Praha: Libri, 1998. ISBN 80-85983-42-7.

Seznam použitých internetových zdrojů

Así consiguíó Chávez "refundar" Venezuela. *Elmundo* [online]. 1999 [2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.elmundo.es/elmundo/1999/diciembre/16/internacional/chavez.html>

Average annual OPEC crude oil price from 1960 to 2020. Statista [online]. 2020 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/262858/change-in-opec-crude-oil-prices-since-1960/>

Biografía Rafael Antonio Caldera Rodríguez (1916-2009). *Rafaelcaldera* [online]. 2020 [2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.rafaelcaldera.com/biografia/>

Budoucnost Venezuely rozhodne „Sluneční kartel“. Armáda řídí státní firmy a zřejmě i drogový byznys. Ct24.ceskatelevize [online]. 2019 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2720690-budoucnost-venezuely-rozhodne-slunecni-kartel-armada-ridi-statni-firmy-a-zrejme-i>

CARA LABRADOR, Rocio a Amelia CHEATHAM. Venezuela: The Rise and Fall of a Petrostate. Cfr [online]. 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/background/venezuela-crisis>

DAVISON, Phil. President of Venezuela during the oil boom who was later forced out of office. Independent [online]. 2010 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/obituaries/carlos-andr-233-s-p-233-rez-president-venezuela-during-oil-boom-who-was-later-forced-out-office-2170933.html>

Do Venezuely dorazila humanitární pomoc, jde především o léky a zdravotnické vybavení. Zpravy.aktualne [online]. 2019 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/do-venezuely-dorazila-humanitarni-pomoc-jde-predevším-o-leky/r~d76ed496606c11e9b9980cc47ab5f122/>

Elecciones parlamentarias de Venezuela de 1998 (Chile No Socialista). Althistory [online]. 2020 [2021-02-02]. Dostupné z: [https://althistory.fandom.com/es/wiki/Elecciones_parlamentarias_de_Venezuela_de_1998_\(Chile_No_Socialista\)](https://althistory.fandom.com/es/wiki/Elecciones_parlamentarias_de_Venezuela_de_1998_(Chile_No_Socialista))

Former member of Venezuelan National Assembly charged with narco-terrorism, drug trafficking and weapons offenses. Dea [online]. 2020 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.dea.gov/press-releases/2020/05/27/former-member-venezuelan-national-assembly-charged-narco-terrorism-drughttps://www.iom.int/venezuela-refugee-and-migrant-crisis>

GDP growth. Data.worldbank [online]. 2020 [2021-02-02]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=VE>

Chávez s Castrem směnili ropu za lidi. Venezuelský režim drží u moci tisíce kubánských vojáků a „poradců“. Ct24 [online]. 2019 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2727176-chavez-s-castrem-smenili-ropu-za-lidi-venezuelsky-rezim-drzi-u-moci-tisice-kubanskych>

Chavismo inc. *Chavismo inc* [online]. 2020 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://chavismo inc.com/en/base-de-datos/>

Juan Vicente Gómez: Venezuelan dictator. *Britannica* [online]. 2020 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Juan-Vicente-Gomez>

PETRAS, James. Latin America's Twenty-First Century Socialism in Historical Perspective. *Axisoflogic* [online]. 2009 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: http://axisoflogic.com/artman/publish/Article_57194.shtml

POLGA-HECIMOVICH, JOHN. The Roots of Venezuela's Failing State. Origins.osu.edu [online]. 2017 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://origins.osu.edu/article/roots-venezuelas-failing-state>

Poverty headcount ratio at national poverty lines (% of population) - Venezuela, RB. Data.worldbank [online]. 2020 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.NAHC?end=2015&locations=VE&start=1997>

Poverty headcount ratio at national poverty lines (% of population) - Venezuela, RB. Data.worldbank [online]. 2020 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.NAHC?end=2015&locations=VE&start=1997>

POZZEBON, Stefano a Caitlin HU. US-led sanctions on Venezuela "devastating" to human rights, says UN report. Edition.cnn [online]. 2020 [2021-02-01]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/02/12/world/us-venezuela-sanctions-alina-douhan-intl/index.html>

SHU, Rong a Dong XIAOFAN. Socialism of the 21st Century" in Latin American Countries:Major Challenges and Prospects [online]. [2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/icsshe-18/25903622>

Sistema de Indicadores Sociales de Venezuela. UCV [online]. 2009 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: http://www.ucv.ve/fileadmin/user_upload/faces/problemas_sociales_contemporaneos/CESOC/Indicadores_Sociales_Venezuela.pptx

SOTO, Carlos García. The Long Journey of the 1999 Constitution. Caracaschronicles [online]. 2019 [2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.caracaschronicles.com/2019/12/15/the-long-journey-of-the-1999-constitution/>

Statute. Opec [online]. 2012 [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: https://www.opec.org/opec_web/static_files_project/media/downloads/publications/OP-EC_Statute.pdf

SZKLARZ, Eduardo. Lima Group Requests Using Human Rights Violations as Evidence in International Criminal Court. Dialogo-americas [online]. 2020 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://dialogo-americas.com/articles/lima-group-requests-using-human-rights-violations-as-evidence-in-international-criminal-court/>

The Transatlantic Cocaine Market [online]. In: . 2011 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Studies/Transatlantic_cocaine_market.pdf

Venezuela Corruption Rank. Tradingeconomics [online]. 2020 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/venezuela/corruption-rank>

Venezuela GDP. Tradingeconomics [online]. 2020 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/venezuela/gdp>

Venezuela Sales Tax Rate - VAT. Statista [online]. 2020 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/262860/uk-brent-crude-oil-price-changes-since-1976/>

Venezuela Sales Tax Rate - VAT. Statista [online]. 2020 [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/371895/inflation-rate-in-venezuela/>

Venezuela Sales Tax Rate - VAT. Tradingeconomics [online]. 2020 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/venezuela/sales-tax-rate>

Venezuela Unemployment Rate. Tradingeconomics [online]. 2020 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/venezuela/unemployment-rate>

Venezuela's Humanitarian Emergency Large-Scale UN Response Needed to Address Health and Food Crises. Hrw [online]. 2019 [par. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2019/04/04/venezuelas-humanitarian-emergency/large-scale-un-response-needed-address-health>

Venezuela's Chavez calls Bush 'the devil'. Zpravy.aktualne [online]. 2006 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/id/wbna14923411>

Venezuela's Maduro attacks 'fascist' protesters for setting man alight. Reuters [online]. [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics/venezuelas-maduro-attacks-fascist-protesters-for-setting-man-alight-idUSKBN18H12O>

WEISBROT, Mark, Rebecca RAY a Luis SANDOVAL. El gobierno de Chávez después de 10 años: Evolución de la economía e indicadores sociales. *Cepr* [online]. 2009 [cit. 2021-02-05].

Z Venezuely utekly už čtyři miliony lidí, uvedla OSN a vyzvala k mezinárodní pomoci. Irozhlas [online]. 2019 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/venezuela-krize-osn-migrace-uprchlik_1906071914_cen

ZBAVITELOVÁ, Gita. Hlad, nedostatek léků a vysoká kriminalita. Venezuelané pouze přežívají, ukazuje studie. Irozhlas [online]. 2018 [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/venezuela-nedostatek-potravin-zdravi_1803010630_jak

SEZNAM ZKRATEK

EU	-	Asociace turistických informačních center
OSN	-	Organizace spojených národů
PDVSA	-	Petróleos de Venezuela, S.A.
ALBA	-	Bolivarian Alliance for the Peoples of Our America
COPEI	-	Comité de Organización Política Electoral Independiente
USA	-	Spojené státy americké
DPH	-	Daň z přidané hodnoty
HDP	-	Hrubý domácí produkt
UNODC	-	Úřad OSN pro drogy a kriminalitu
IMO	-	Mezinárodní námořní organizace
FAO	-	Organizace pro výživu a zemědělství
PAHO	-	Mezinárodní agentura pro veřejné zdraví
UNICEF	-	Dětský fond organizace spojených národů
WFP	-	Světový potravinový program
ICESCR	-	Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech
DEA	-	Americký úřad pro potírání drog
CIA	-	Central Intelligence Agency
USD	-	Americký dolar
SELA	-	Latinskoamerický hospodářský systém
OAS	-	Organizace americký států
ACS-AEC	-	Sdružení karibských států
CELAC	-	Společenství latinskoamerických a karibských států
UNASUR	-	Unie jihoamerických národů
FTAA	-	Free Trade Area of Americas

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa vývozu kokainu 1	34
--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj chudoby v letech 1995- 2007.....	25
---	----

Seznam grafů

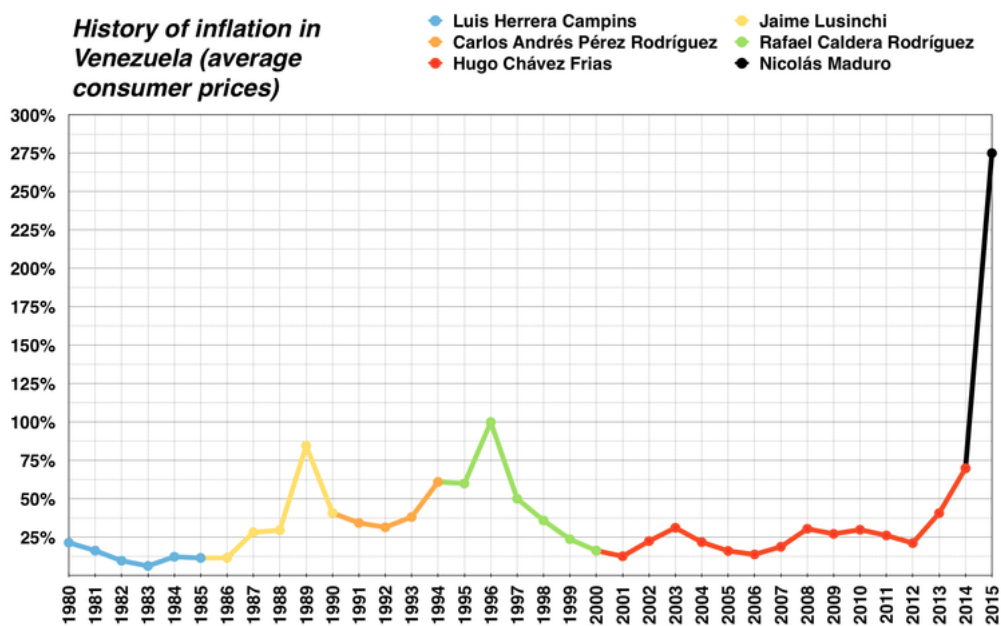
Graf 1: Příjemci starobního a sirotčího	26
Graf 2: Míra nezaměstnanosti 2000- 2016	27
Graf 3: Míra kojenecké a dětské úmrtnosti.....	29
Graf 4: DPH v letech 2007- 2019	30
Graf 5: Růst HDP v letech 1990- 2020.....	31
Graf 6: Růst HDP 1998- 2008 a události.....	32
Graf 7: Míra korupce v letech 1995- 2020.....	33
Graf 8: Cena ropy v letech 2006- 2020.....	36
Graf 9: Míra inflace 1985- 2021	37
Graf 10: Vývoj ceny ropy v rámci OPEC.....	46

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Růst inflace v letech 1990- 2015.....I

Příloha 2: Migrační mapa..... II

Příloha 1: Růst inflace v letech 1990- 2015

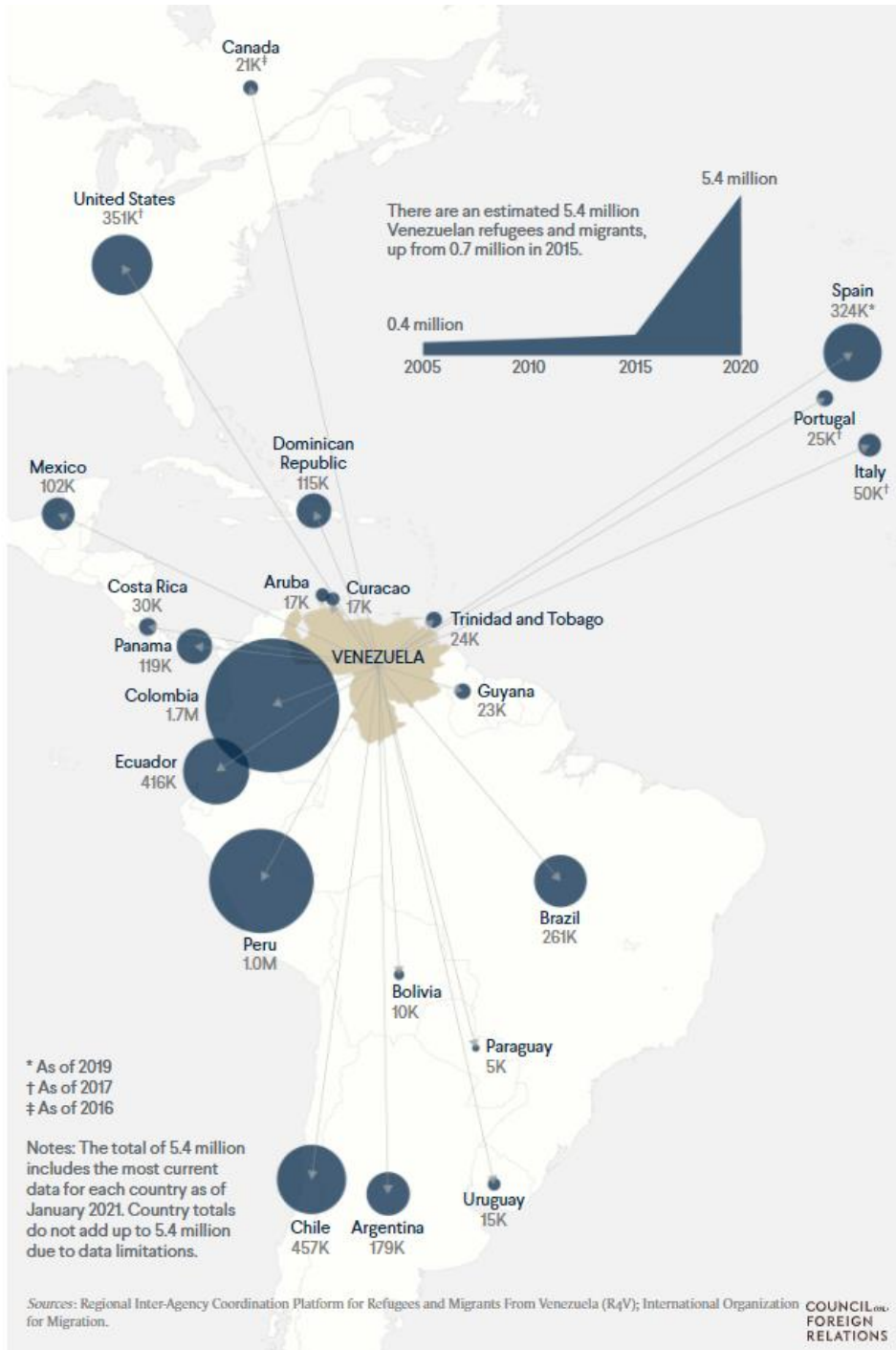

Zdroj⁸⁸

---

⁸⁸ POLGA-HECIMOVICH, JOHN. The Roots of Venezuela's Failing State. Origins.osu.edu [online]. 2017 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://origins.osu.edu/article/roots-venezuelas-failing-state>

Příloha 2: Migrační mapa

Zdroj⁸⁹

⁸⁹ CARA LABRADOR, Rocio a Amelia CHEATHAM. Venezuela: The Rise and Fall of a Petrostate. Cfr [online]. 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/backgrounder/venezuela-crisis>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Marie Šapošniková

Obor: Mezinárodní vztahy a diplomacie

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Současný vývoj ve Venezuele

Rok: 2021

Počet stran textu bez příloh: 51

Celkový počet stran příloh: 2

Počet titulů českých použitých zdrojů: 2

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 36

Vedoucí práce: PhDr. Vít Rouč Ph.D